

nové mesto

A close-up portrait of a woman with dark hair and glasses, smiling warmly. She is wearing a red cardigan over a black top and a gold chain necklace. The background is a blurred outdoor setting with green grass and a crowd of people.

***Hnutie fokoláre
má nové vedenie***

2%

V uplynulom roku sme z finančných príspevkov, ktoré boli poukázané na účet nášho občianskeho združenia, mohli podporiť:

- stretnutie mladých v Žiline pod názvom ČO(J)SI
- stretnutie chlapcov a dievčat gen 3 v Tridente pri príležitosti 100 ročnice Chiary Lubichovej
- kongres snúbencov a mladých párov
- formačné stretnutie animátorov a asistentov pre gen 3
- vydanie knihy *Cesta rajom*
- vydanie informačných plagátov a preklad knihy pre rodičov v projekte Up2Me
- správu a údržbu Domu Fokoláre na Cablkovej ulici v Bratislave
- letné tábory gen 3 a gen 4
- distribúciu formačných materiálov z Centro Santa Chiara
- stretnutie Františkovej ekonomiky, ktoré sa konalo online v Assisi
- mikulášske a vianočné darčeky pre gen 3 a gen 4

Na začiatku roka prichádza opäť čas, keď sa môžeme rozhodnúť, akým spôsobom zúčujeme percentá z dane z našich príjmov za uplynulý rok 2020.

Dovoľujeme si vás osloviť opäť po roku s prosbou o podporu našich aktivít. Vaše 2 % (3 %) z daní pre Občianske združenie Nové ľudstvo pomôžu podporiť podujatia, ktoré organizujeme v spolupráci s Hnutím fokoláre.

Veľmi pekne vám chceme poďakovať za vašu štedrú podporu v minulom roku.

Doteraz získaná suma za predchádzajúci rok je 7 168,65 eur a peniaze ešte stále prichádzajú, keďže minulý rok bol taký zvláštny.

Údaje na poukázanie 2 %

Nové ľudstvo, o. z.

Bleduľová 62

841 08 Bratislava

Forma: občianske združenie

Potrebné tlačivá nájdete na:

www.focolare.sk v odkaze

OZ Nové Ľudstvo

a aj na stránke www.nm.sk

v odkaze na 2%

Zuzana Hanusová

Príbeh novej prezidentky stelesňuje to, v čo ako komunita dúfame

Raz za šesť rokov si volí Hnutie fokoláre svoje vedenie. Hoci to zvonka môže vyzerat' ako malá udalosť v živote jednej komunity, ktorá už má silné zakladajúce časy za sebou, tieto voľby majú obrovský vplyv na tisíce ľudí – členov hnutia vo svete, ale aj na laický rozmer cirkvi, ktorý má vďaka pápežovi Františkovi stále silnejší hlas.

Hnutie fokoláre si zvolilo novú prezidentku, ktorou je Margaret Karramová zo Svätej zeme. Je Arabkou, vyrastala medzi židmi, kresťanmi a moslimami, dialóg je jej najprirodzenejšou súčasťou života. Vyrastala totiž v meste, kde spolunažívajú tri veľké náboženstvá. „Ako malá som chodila do Karmelitánskej školy. Všetci sme boli Arabi, no polovica z nás sme boli kresťania rôznych obradov a druhá polovica moslimovia. Preto som mala vedľa seba v školskej lavici od svojich šiestich do osemnástich rokov aj moslimov. Vyrastali sme spolu. Nebol to dialóg rodiaci sa zo štúdia, ale z každodenného života. Dialóg je súčasťou mojej existencie,“ hovorí v rozhovore pre Città Nuova nová prezidentka.

Jej životný príbeh, ale aj intelektuálna výbava sú ako svieži vánok do novej etapy, ktorú majú fokolaríni pred sebou. Z jej prvých rozhovorov pre médiá je jasné, že má v sebe vnútornú hĺbku, sebaistú jasnosť, a že jej jazyk sa vyhýba zaužívaným floskulám, ktoré v dlhoročných komunitách môžu byť pascou. Napriek akademickej skúsenosti nezačína svoje prvé prejavy intelektuálnymi výzvami, ale volaním po vzťahoch, aby sa spoločenstvo, ktoré jej bolo na najbližšie roky zverené, stalo viac rodinou. „Potrebujeme zažívať vzťahy ako bratia a sestry. Ako v rodine... Nech nikto neprejde okolo nás bez toho,

aby nepocítil teplo rodiny.“ Nevie sa ubrániť pocitu, že toto sme naozaj my, fokolaríni, že Margaret Karramová je my, a jej príbeh stelesňuje to, v čo ako komunita dúfame.

Nebojí sa ani kritiky do vlastných radov a pripúšťa, že hnutie čaká veľa výziev.

„Keď teraz rozmýšľam, jedna z výziev v hnutí, dovoľte, aby som to vyjadrila, je nedostatok kultúry dôvery,“ popisuje v prvom interview neduhu v komunite fokolarínov. Tie následne pomenúva s otcovskou nehou a jasnosťou aj samotný pápež, ktorý predniesol pre fokolarínov zásadný prejav účastníkom na Generálnom zhromaždení Hnutia fokoláre. *(Tento prejav vám prinášame v plnom znení ako špeciálnu prílohu v strede časopisu)*. Pápež s humorom podotýka, že každá charizma je kreatívna, nie je to socha z múzea. „Ide o to, aby ste zostali verní pôvodnému zdroju v snahe o jeho prehodnotenie a vyjadrenie v dialógu s novými sociálnymi a kultúrnymi situáciami. Má pevné korene, ale strom rastie v dialógu s realitou... Tento prístup otvorenosti a dialógu vám pomôže vyhýbať sa sústreďovaniu sa na samých seba...“ Pápež tiež upozorňuje na závažné nebezpečenstvo nesprávneho riešenia osobných kríz, ktoré hrozí pri duchovnom vedení ľudí v komunitách. „Ak sa mieša oblasť riadenia so svedomím, vytvára sa priestor pre javy zneužitia moci a iné formy zneužívania, ktorých sme boli svedkami, keď sa pootvoril hrniec s týmito mrzkými problémami.“ Pápežov prejav fokolarínom je programom pre najbližšie roky, ako byť ostrážiti na ceste charizmy jednoty, nestraťiť z dohľadu cieľ, ale na ceste za ním neprehliadnuť ani osobné vzťahy, bez ktorých to nepôjde.

nové mesto

www.nm.sk

Vydavateľ Vydavateľstvo Nové mesto, s.r.o., Cablkova 10, 821 04 Bratislava, IČO 31 377 424

Šéfredaktorka Zuzana Hanusová **Vedúca vydania časopisu** Mária Valigová **Redakčná rada** Tomáš Angelovič, Martina Baumann, Sylvia Hamadejová, Christian Heitmann, Tomáš Lencz, Michal Lukáč, Erika Murínová, Veronika Sýkorová **Technická redaktorka** Ľubica Hrmová **Jazyková redaktorka** Mária Majerníková, Helena Sutorisová **Preklady a redakčná spolupráca** Štefan Kmeť, Katarína Jančíšínová, Jozefína Brezovská

Grafická úprava a sadzba Zuzana a Jozef Turlíkovi

Foto na obálke CSC Audiovisív **Tlač** VMV Prešov

marec – apríl 2021. Dvojmesačník, 30. ročník

Objednávky na časopis posielajte na adresu

Nové mesto Redakcia, Tajovského 737/1, 040 01 Košice

E-mail casopis@nm.sk **Telefón** +421 911 445 626

Číslo účtu SK 35 1100 0000 0029 4906 1968

Od 1/2019 je možné podporu realizovať cez darovaciu bránu www.nm.sk/podpora.

Reg. číslo EV 4634/12, ISSN 1339-0708. S cirkevným schválením Arcibiskupského úradu v Trnave dňa 4. apríla 2001, č. 1143/2001

Dátum vydania 22. február 2021

Stefania Tanesiniová

Prezidentkou Hnutia fokoláre sa stala kresťanská Arabka zo Svätej zeme

Foto: 2x CSC Audiovisivi

Margaret Karramová zvolili na post prezidentky Hnutia fokoláre. Po smrti zakladateľky hnutia Chiary Lubichovej a po Márii Voceovej, ktorá práve ukončila svoje druhé volebné obdobie, sa stala jeho treťou prezidentkou. Margaret Karramová má 58 rokov a je Arabka, kresťanka katolíčka. Narodila sa v Haife a vyštudovala judaizmus na Hebrejskej univerzite v Los Angeles (USA). V rámci Hnutia fokoláre bola poverená rôznymi zodpovednými úlohami v Los Angeles a v Jeruzaleme.

Jesús Morán bol do funkcie spoluprezidenta hnutia zvolený už po druhý raz. Má 64 rokov a narodil sa v Španielsku. Vyštudoval filozofiu na Autonómnej univerzite v Madride, licenciát z dogmatickej teológie získal na Pápežskej katolíckej univerzite v Santiagu de Chile a doktorát z teológie na Pápežskej lateránskej univerzite v Ríme. Bol delegátom Hnutia fokoláre v Čile a Bolívií, kde bol aj vysvätený za kňaza v roku 2002. V rokoch 2004 až 2008 bol spoluzodpovedným za hnutie v Mexiku a na Kube.

Margaret Karramová pochádza zo Svätej zeme a 1. februára 2021 bola zvolená za prezidentku Hnutia fokoláre s viac ako dvojtretinovou väčšinou hlasov všetkých prítomných s právom voliť. Na Generálnom zhromaždení hnutia bolo celkovo prítomných 359 účastníkov pochádzajúcich z celého sveta. Na čelo hnutia nastupuje po Chiare Lubichovej a Márii Voceovej, ktorá bola vo vedení dvadsiť rokov (dve volebné obdobia).

Spolupracovala tiež s rôznymi komisiami a organizáciami na podporu dialógu medzi tromi mono-teistickými náboženstvami, ako je napríklad Biskupská komisia pre medzináboženský dialóg, Zhromaždenie katolíckych ordinárov Svätej zeme a organizácia ICCI (Medzináboženská koordinačná rada v Izraeli). Trinásť rokov pracovala na talianskom generálnom konzuláte v Jeruzaleme.

Od roku 2014 pracuje v Medzinárodnom centre Hnutia fokoláre ako poradkyňa pre Taliansko a Albánsko a je spoluzodpovedná za dialóg medzi cirkevnými hnutiami a novými katolíckymi komunitami. Hovorí po arabsky, hebrejsky, taliansky a anglicky.

V roku 2013 jej bola udelená cena Mount Zion Award, ktorú dostala spolu so židovskou vedkyňou a výskumníčkou Yiscou Harniovou za jej snahu rozvíjať dialóg medzi rôznymi kultúrami a náboženstvami. V roku 2016 získala Medzinárodnú cenu svätej Rity za napomáhanie dialógu v každodennom živote medzi kresťanmi, židmi, moslimami, Izraelčanmi a Palestínčanmi.

Voľby sa konali 31. januára 2021, ale jej vymenovanie nadobudlo účinnosť až 1. februára po potvrdení Svätou stolicou, Dikastériom pre laikov, rodinu a život, ako si to vyžadujú štatúty Hnutia fokoláre. V dokumente je vyjadrené želanie, aby nová prezidentka

bola schopná plniť si svoju úlohu „s vernosťou, duchom služby a so zmyslom pre Cirkev, pre dobro členov Diela a univerzálnej Cirkvi“.

Úlohy prezidentky Hnutia fokoláre

Na základe Základných stanov hnutia má byť prezidentkou vždy žena a je volená spomedzi zasvätených fokoláriniek s večnými sľubmi. V stanovách čítame, že prezidentka je „znakom jednoty Diela“. Znamená to, že zastupuje veľkú náboženskú, kultúrnu, sociálnu a geografickú rozmanitosť tých, ktorí sa hlásia k spiritualite Hnutia fokoláre v 182 krajinách, kde je hnutie prítomné. Spája ich poslanstvo bratstva, ktoré zakladateľka Chiara Lubichová našla v evanjeliu, „Aby všetci boli jedno...“ (porov. Jn 17, 21).

V nasledujúcich rokoch čaká Margaret Karramovú veľa záväzkov a výziev: úlohy týkajúce sa riadenia a smerovania hnutia svetového rozmeru, ako je Hnutie fokoláre, naplno ponoreného do miestnych a globálnych realít a výziev ľudstva, počnúc touto dobou pandémie. Stanovy tiež určujú „štýl“, ktorý má charakterizovať konanie prezidentky: „Jej predsedníctvo má byť predovšetkým predsedníctvom lásky, má milovať ako prvá a slúžiť svojim bratom a sestrám, majúť na pamäti Ježišove slová: ‚Kto bude chcieť byť medzi vami prvý, bude sluhom všetkých‘ (Mk 10, 44).“

Prvotnou snahou prezidentky je preto vytvárať mosty a šíriť ústredné poslanstvo spirituality Hnutia fokoláre, byť pripravená podľa neho žiť a rozširovať ho, a ako čítame v stanovách, aj za cenu vlastného života.

Ďalším krokom Generálneho zhromaždenia Hnutia fokoláre je voľba spoluprezidenta a voľba poradcov a poradkyň, ktorá sa uskutočnila 4. februára.

Jesús Morán bol opätovne zvolený za spoluprezidenta Hnutia fokoláre

Jesús Morán má 64 rokov a narodil sa v mestečku Navalperales de Pinares, v provincii Avila (Španielsko). S evanjeliovým poslanstvom, ktoré prinieslo Hnutie fokoláre, sa stretol počas svojich vysokoškolských štúdií prostredníctvom svedectva niektorých rovesníkov. Vyštudoval filozofiu na Autonómnej univerzite v Madride, licenciát z dogmatickej teológie získal na Pápežskej katolíckej univerzite v Santiagu de Chile a doktorát z teológie na Pápežskej lateránskej univerzite v Ríme.

V rokoch 1996 až 2004 bol delegátom Hnutia fokoláre v Čile a Bolívii, kde bol aj vysvätený za kňaza 21. decembra 2002. V rokoch 2004 až 2008 bol spoluzodpovedným za hnutie v Mexiku a na Kube.

Na Generálnom zhromaždení Hnutia fokoláre v roku 2008 bol zvolený za generálneho poradcu a bol mu zverený aspekt kultúrnej formácie členov hnutia. V roku 2009 sa pre svoje odborné znalosti z teologickej antropológie a morálnej teológie stal členom interdisciplinárneho študijného centra Hnutia fokoláre, „Školy Abba“. Od roku 2014 do súčasnosti je spoluprezidentom Hnutia fokoláre.

Úlohy spoluprezidenta

Prvoradou povinnosťou spoluprezidenta je plná podpora a spolupráca s prezidentkou. Stanovy Hnutia fokoláre hovoria o „hlbokej jednote s prezidentkou“, aby jej tak umožňoval skúmať myšlienky a rozhodnutia v počúvaní a v spoločnom hľadaní Božej vôle.

Zodpovedný je za kňazov, ktorí sú členmi hnutia, a stará sa o to, aby vnútorný život a činnosť hnutia boli v súlade s vierou a morálkou Cirkvi.

Tlačová správa Hnutia fokoláre

Aurora Nicosiová

**Nová prezidentka Hnutia
fokoláre: Musíme vstúpiť do
najhlbšej kontemplácie, no
zároveň ostať uprostred davu**

Hnutie fokoláre má novú prezidentku, je ňou Margaret Karram, ktorá je pôvodom zo Svätej zeme, je Arabka, kresťanka katolíčka. Narodila sa v Haife a vyštudovala judaizmus na Hebrejskej univerzite v Los Angeles. V rámci Hnutia fokoláre bola poverená rôznymi zodpovednými úlohami v Los Angeles a v Jeruzaleme.

Prinášame vám prepis video rozhovoru, ktorý poskytla Città Nuova (Nové mesto) krátko po zvolení.

Kto je Margaret Karramová, Palestínčanka, ktorá je na čele Hnutia fokoláre?

Narodila som sa v Haife, v Izraeli. Som dcéra Palestínčanov a pochádzam zo štyroch súrodencov. Ideál Hnutia fokoláre som spoznala, keď som mala štrnásť rokov. Toto svetlo ma natoľko priťahovalo, že som sa ho pustila nasledovať. No a teraz som tu.

Porozprávate nám nejakú významnú udalosť zo svojho života?

Bolo ich mnoho, ale na jednu si spomínam celkom osobitne. Mala som vtedy päť rokov. Náš dom stál v Haife, v regióne Galiley. Všetky domy v tejto štvrti patrili židovským obyvateľom. Keď som sa teda ako malá vyšla hrať pred dom, stretávala som len židovské deti. Spomínam si, že mi mnoho ráz nadávali. Raz ma veľmi urazili. Vrátila som sa domov s plačom, pretože som sa cítila veľmi zranená a aj nahnevaná. Pomyslela som si vtedy, že s tými deťmi sa už nikdy viac nebudem hrať. Moja mama mi však povedala: „Teraz si utri slzy, choď von, zavolaj všetky deti, ktoré ešte nájdeš, a pozvi ich k nám domov.

Pamätám si na tú chvíľu veľmi dobre, akoby to bolo dnes. Musela som sa preniesť cez svoje ego, prekonať svoj hnev, osušiť si slzy, vyjsť von a pozvať deti k sebe domov. Keď prišli, mama práve piekla arabský chlieb. Každému z detí dala jeden okrúhly chlieb. Deti sa teda vrátili domov a svojim rodičom odovzdali chlieb od mojej mamy. Rodičia, najmä mamy sa preto chceli dozvedieť, kto je tá rodina, ktorá voči ich deťom urobila takéto gesto, a chceli sa nám poďakovať. V mojom živote má táto skúsenosť až symbolické miesto, pretože ma naučila, že nie slová, ale hoci aj malé skutky lásky voči bližnému, ktorý sa môže od mňa odlišovať a môže byť aj mojím nepriateľom, môžu prekonať strach a budovať pokoj.

Možno teda povedať, že dialógu ste sa učili od malička, priamo zo života, aj keď ste neskôr študovali a stali ste sa odborníčkou práve na dialóg, na judaizmus.

Áno, dialógu som sa skutočne učila od mala. Vyrastala som totiž v meste, kde spolunažívajú tri veľké náboženstvá. Všetko je spoločné a ľudia žijú navzájom v mieri. Haifa je krásne prístavné a zároveň hornaté mesto s bohatou históriou. Je to mesto proroka Eliáša.

Ako malá som chodila do Karmelitánskej školy. Všetci sme boli Arabi, no polovica z nás sme boli kresťania rôznych obradov a druhá polovica moslimovia. Preto som mala vedľa seba v školskej lavici od svojich šiestich do osemnástich rokov aj moslimov. Vyrastali sme spolu. Nebol to dialóg rodiaci sa zo štúdia, ale z každodenného života. Dialóg je súčasťou mojej existencie.

Aké ste mali pocity, keď sa blížila voľba prezidentky Hnutia fokoláre a čo ste cítili hneď po svojom zvolení?

Keď som videla, že sa často opakuje moje meno, musím úprimne

povedať, že som sa triasla a bola som veľmi rozrušená. Najmä som však pociťovala hlbokú bázeň pred Bohom, pred takým komplexným, medzinárodným dielom. Skutočne prevládala bázeň voči Bohu, aby som bola hodným nástrojom.

Popri všetkom tom dojatí som vnímala hneď po niekoľkých minútach aj veľkú vnútornú silu, ktorú som, myslím si, dostala od Ducha Svätého. Vzdývala som ho celý deň, a nielen ja. Viem, že po celom svete sa ľudia modlili za Generálne zhromaždenie, modlili sa za voľby, takže som si bola istá, že nás viedla modlitba. Spoločne som sa teda. Mala som dôveru v jednotu všetkých členov hnutia, ako aj v prítomných na zhromaždení, ktorí sa v tej chvíli snažili pochopiť, čo je Božia vôľa, aká má byť budúcnosť Diela.

A tak v istej chvíli, keď som cítila, že mám rozhodnutie volieb prijať, uvedomovala som si nesmiernu silu a veľkú odvahu, ktorá sa miešala s bážňou voči Bohu. V tom okamihu som vyslovila svoje „hľa, tu som“, pretože som cítila, že je to predovšetkým Božie volanie, na ktoré chcem odpovedať a ako Mária slúžiť Dielu, slúžiť každému. Nechcem riadiť toto veľké Dielo. Nie je to ľudské dielo, akási organizácia či združenie, ale je to dielo, ktoré tvoria tí najrôznejší ľudia každého veku, rôznych kultúr, nielen katolíci, ale aj členovia rôznych cirkví a náboženstiev. Povedala som si teda, že chcem iba slúžiť, učiť sa od všetkých a prosiť Boha, aby ma urobil svojím nástrojom.

Čo podľa vás môže pre vašu vlast znamenať vaše zvolenie za prezidentku hnutia? Aké boli reakcie Palestínčanov a Izraelčanov?

Myslím, že sa veľmi tešili a zároveň boli aj veľmi hrdí. Mnohí mi napísali, medzi nimi aj predstavitelia rôznych cirkví, napríklad aj patriarcha. Blahoželania som dostala aj zo židovskej obce. Veľa ľudí sa vy-

jadriho, že sú mojimi fanúšikmi a že mi prajú veľa odvahy. Boli takí, čo mi napísali, že ma poznajú a vyjadrujú mi svoju podporu. Cítia vďačnosť, no najmä veľkú radosť.

V čo dúfate, čoho sa obávate a čo je vašou istotou pri prevzatí tejto zodpovednosti? Máte nejaký svoj vzor, ktorý je pre vás v úlohe prezidentky inšpiráciou?

Nádejám sa, ako som už spomenula niekedy na začiatku, že v hnutí budeme vedieť žiť podľa Chiari-
ných slov „byť rodinou“, že dokážeme tento jej odkaz vnášať do života. Prečo to hovorím? Pretože cítim, že to je to najdôležitejšie, čo teraz v hnutí potrebujeme. Potrebujeme zažívať vzťahy ako bratia a sestry. Ako v rodine – keď niekto trpí, byť s ním, keď sa raduje, deliť sa s ním o radosť tak, ako nám to Chiara vo svojom testamente odkázala. Nech nikto neprejde okolo nás bez toho, aby nepocítil teplo rodiny. A ak aj niekto odíde z Diela, nech cíti, že sme ho milovali až do konca. Zažila som to vo svojej pokrvnej rodine, a preto môžem povedať, že ak je prítomný duch rodiny, je to duch pravej lásky. To znamená mať pokoru, mať rád druhého bez ohľadu na jeho pochybenia. Je to láska bratov a sestier, ktorá všetko prekryje. Hovorím o rodine v zmysle pravej lásky, nič neočakávajúcej a všetko odpúšťajúcej.

Aká bola vaša skúsenosť z týchto dní na Generálnom zhromaždení?

Moja skúsenosť? Pochopila som, že mám hneď na seba vziať zodpovednosť, ale najmä som cítila, že nie som sama. Je to obrovská zodpovednosť, ale nie som na to sama. Vníkala som celý kolektív ľudí, ktorí mi vyjadrili svoju ochotu, dali sa k dispozícii. Podporili aj moju túžbu, ktorú som vyjadrila, že Dielo nebude riadiť jedna osoba, ale skupina ľudí. Tá sa bude usilovať o Ježišovu prítomnosť, aby on vie-

dol Dielo. Túto skúsenosť už zažívam.

Nové generácie berú do svojich rúk zmenu kultúrnej paradigmy, najmä pokiaľ ide o tematiky spojené so životným prostredím. Ako bude postupovať Hnutie fokoláre v tejto oblasti, keďže je to jedna z tém, o ktorej sa veľa hovorilo na Generálnom zhromaždení?

Táto téma našla na zhromaždení veľký ohlas. Myslím, že zvlášť novým generáciám leží na srdci a my ich v tom musíme podporiť. Na záver vyjde dokument Generálneho zhromaždenia, ktorý istotne prinesie istý konkrétny záväzok v starostlivosti o stvorenstvo, ale aj v ostatných už prebiehajúcich projektoch pod heslom *Dare to care* (Skúsiť sa postarať). Po celom svete sa už realizujú rôzne aktivity a myslím si, že sa rozbehnú aj ďalšie, ktoré budú odzrkadľovať zmeny životného štýlu. Takto budeme môcť pôsobiť nielen na lokálnej, ale aj svetovej úrovni.

Pandémia zmenila svet i každého z nás. Aké odpovede ponúka Hnutie fokoláre na situácie, ktoré prežívame?

Myslím si, že hnutie už zareagovalo na výzvu, ktorú so sebou priniesla pandémia. V prvom rade mám na mysli celosvetové spoločenstvo majetku, aby sa dalo do spoločného všetko, nielen materiálne veci, ale aj naše schopnosti, kompetencie pre dobro druhých. Taktiež naše organizácie AMU (*Azione per un mondo unito*) a AFN (*Azione per Famiglie Nuove*) podporujú mnohé projekty, ktoré sa rozbehli aj vďaka pandémie.

Myslím si, že sa môžeme angážovať ešte viac, pretože pandémia skutočne po ekonomickej a zdravotnej stránke veľmi zmenila naše životy. Som presvedčená, že sa vďaka pandémie naučíme, čo znamená

„Aby sme mohli stáť pevne na nohách, treba vedieť zotrvať na kolenách.“
Ján XXIII.

---

byť si navzájom blížni, byť nablízku ľuďom. Istotne to už vieme, ale túto hodnotu si treba osvojiť ešte viac, lebo prejavovať si blízkosť je to najdôležitejšie, čo môžeme urobiť.

Byť blížnymi pre tých, čo trpia kvôli pandémie, kvôli chudobe či mnohým iným problémom, ktoré so sebou toto ochorenie prináša. Mnoho ľudí prišlo o svojich blízkych a je ťažké v takých situáciách dodať útechu. Čiže budme si blízki, no nie v zmysle fyzickej blízkosti, ale budme jeden pre druhého blížnym. To je tá najväčšia odpoveď, ktorú hnutie môže dať.

Aké sú výzvy hnutia, ale aj jeho potenciál, ktorý ešte nevyšiel celkom najavo? Na ktoré osobité aspekty by ste sa chceli zamerať počas nasledujúcich rokov?

To je pekná otázka. Keď teraz rozmýšľam, jedna z výziev v hnutí, dovoľte, aby som to vyjadrila, je nedostatok kultúry dôvery. Hovorím to s postojom veľkého milosrdenstva, no cítim v hnutí prítomnú kultúru podozrievania. Uvedomujem si, že tejto výzve môžeme čeliť len tak, že rozhojníme lásku medzi sebou, medzi všetkými členmi Diela, aby stále viac víťazila kultúra dôvery prameniaca z lásky.

Čo máme robiť, aby sa Ideál hnutia stal najmä pre mladých príťažlivejším?

Prichádza mi na myseľ v tejto chvíli Chiarino rozjímanie, kde hovorí o príťažlivosti moderných čias. Znamená to vstúpiť do najhlbšej kontemplácie, no zároveň zostať uprostred davu, človek vedľa človeka, aby sme sa delili o bolesti i radosť, o potreby blízkeho.

Myslím, že v tom spočíva aj príťažlivosť súčasnej doby. Nestačí však byť len uprostred zástupu ľudí, ale treba byť aj v kontemplácii. Práve v týchto dňoch mi ktosi poslal jednu vetu od dona Benzioho zo Spoločenstva pápeža Jána XXIII.

Pokúsím sa ju parafrázovať: „Aby sme mohli stáť pevne na nohách, treba vedieť zotrvať na kolenách.“ V tom by mala spočívať aj naša príťažlivosť – ak chceme obstáť, ak chceme byť púťaví a byť príkladom, myslím si, že musíme vedieť klačať.

Ako vnímate súčasné vedenie Hnutia fokoláre? Myslíte si, že treba urobiť istú revíziu?

Istotne predošlé vedenie Diela toho urobilo veľa, no myslím si, že ďalšie vedenie, ktoré sa formuje, by malo stále viac pracovať v duchu synodality a uskutočňovať to, čo Chiara vždy opakovala, keď sa jej pýtali na budúcnosť Diela. Dielo nemá riadiť jedna či dve osoby prezidentky a spoluprezidenta, ale Ježišova prítomnosť medzi osobami. Som presvedčená, že v tom spočíva aj záchrana Diela.

Chiara to povedala veľa ráz a zanechala nám to aj ako takú istotu. Keď som si teda v týchto dňoch opäť vypočula jej slová, zaplavil ma veľký pokoj a vravela som si: „Chiara z neba bude spokojná, ak sa toho budeme pridržať.“ Prajem si, aby budúce vedenie Diela bolo takéto a aby sme Chiare v nebi robili radosť.

Podme ešte k synodalite. Nedávno pápež vyzval osobitne Cirkev v Taliansku, aby spustila synodálne procesy. Vy ste úzko spolupracovali s hnutiami a cirkevnými združeniami nielen v Taliansku. Čo konkrétne prináša takéto spolupráca?

Je za tým veľa vecí. Počas týchto šiestich rokov bola pre mňa spolupráca veľmi obohacujúca skúsenosť. Videla som, že keď pracujeme spoločne, sprevádza nás špeciálna milosť, pretože objavujeme navzájom svoje dary. Keď spolu robíme na nejakom projekte, alebo sa len tak stretneme či zúčastníme na aktivitách toho druhého, cítiť, že všetci sme skutočne veľkým darom pre Cirkev. Všetky charizmy sú totiž

v službe Cirkvi a čím viac medzi sebou spolupracujeme, tým viac môžeme pred svetom svedčiť o kráse jednoty a bohatstve rôznych chariziem. Takto by som pár slovami zhrnula svoju skúsenosť.

Otázky vám kladiem aj v mene všetkých redakcií Città Nuova (Nové mesto) vo svete. Vo svetle toho, čo v priebehu nášho rozhovoru vyšlo na povrch, čo by malo byť príspevkom Città Nuova v súčasnosti?

Città Nuova môže dať veľmi veľa, najmä nový pohľad hnutia. Môže byť nositeľom nádeje pre členov hnutia vo svete. Vnímam to tak, že Città Nuova už robí veľmi veľa, páči sa mi jeho stále väčšia univerzálnosť, že prináša skúsenosti zo života. Tie sú tým najúčinnejším príkladom i prostriedkom, ktorým môžeme komunikovať so svetom.

Città Nuova môže byť zároveň pre Hnutie fokoláre istou kultúrnou bázou, podporou a myslím si, že túto kultúru aj prináša. Uvedomujem si, že musíme byť aj kultúrne formovaní, byť otvorení a živiť sa Chiarinou charizmou. Città Nuova tento aspekt, ako aj Chiarinu mystickú skúsenosť dáva stále viac do popredia. Pokladám to za veľmi prínosné a prajem Città Nuova úspešnú prácu. Vždy vás budem podporovať.

Margaret, čaká vás veľa práce. Ďakujem za váš čas, ktorý ste nám venovali. Ešte otázka na záver – čo rada robíte vo voľnom čase, ako oddychujete?

Oblubujem prechádzky pri mori, pretože tam zrelaxujem. Mám veľmi rada západy slnka, hudbu a nadovšetko si oddýchnem pri písaní básní. Keď tvorím verše, vyjadriť to najnútornejšie, čo mám v sebe, čo inak nedokážem vypovedať slovami. Použijem pritom predstavivosť, poetické obrazy a pôsobí to na mňa uvoľňujúco.

Zuzana Hanusová

**Každé rozhodnutie
má svoje dôsledky,
ale niektoré sú
smrteľnejšie ako iné**

Každý v rodine má inú mieru citlivosti na pandemické opatrenia a to prináša do vzťahov konflikty a nedorozumenia. Pandémia napadla u mnohých aj vzťahy so širšou rodinou, kde súrodenci majú už svoje nové rodiny a riešia, ako chrániť svojich starnúcich rodičov. Niektorí sú viac úzkostliví a chráni rodičov a naopak, niektorí to má voľnejšie a tvrdia, že vzťahy sú dôležitejšie ako opatrenia. Z rôznych citlivostí vznikajú konflikty, ktoré môžu ohroziť aj budúce vzťahy v rodine. O psychickom zdraví a riešení konfliktov v pandémie sme sa rozprávali s psychologičkou Máriou Hatokovou.

Pandémia na Slovensku vrcholí, koniec lockdownu je v nedohľadne. Ako zostať v psychickej pohode v tomto období?

Mať dobré návyky a posilňovať ich práve dnes. Keď totiž máme dobré návyky, tak vytrváme, pretože nás potiahnu. Návyky, ktoré sú odporúčané na čas krízy, je zachovať si režim spánku, teda ideálne zaspať a vstávať v rovnakom čase, mať trikrát denne pravidelnú stravu v rovnakom čase... Tieto návyky sú ako kotva v tomto fluidnom čase. Potrebujeme mať oporné body. Ľudia, ktorí sú v strese, niekedy zabúdajú jesť a potom to, čo sa javí ako úzkostný atak, je v podstate len obyčajná hypoglykémia.

Potom zabúdame ešte na jednu vec, ktorá by mala byť samozrejmosťou. A to je mať aspoň polhodinu denne len pre seba. Ľudia v rodinách majú pocit, že je egoistické stiahnuť sa do svojho priestoru, keď sme všetci spolu doma. Problém je,

že keď nemám kontakt so sebou, tak sa strácam. Ideálna je pokojná prechádzka v čase, keď zachytávame slnko, alebo pokojné čítanie, návrat k ručným prácam.

Ide o rutinné, opakujúce sa činnosti, na ktoré sa nemusíme mentálne sústrediť a zapájame pri nich úplne iné centrá ako pri rýchlom, stresovom štýle života. Aj rutina môže byť istý spôsob meditácie či kontemplácie, keď sa nikam nenaťahám, len som. Takáto polhodina nie je egoistická, je sebazáchovná a každý z nás má na ňu právo, aj keď sme všetci spolu doma.

Niekomu chýba režim, ľudia upadajú do pasivity, psychologické linky dôvery hlásia nárast volaní o pomoc. Nie je to aj čas, keď máme byť viac milosrdní sami k sebe? Doba má na nás veľké nároky, nie je to čas, keď máme poľaviť z nárokov a spomaliť?

Pravda je, že od marca v mojej praxi paradoxne rapídne ubudlo ľudí, ktorí by boli vyčerpaní z práce a vyhľadávali by ma pre následky vyhorenia. Stúpol však počet ľudí s úzkosťami a depresiami, lebo sme sa zrazu zastavili.

Teda ak bola práca únikom pred niečím, ak práca zaplňala priestor, aby sme sa vyhýbali sami sebe, tak teraz táto možnosť nie je. Dnes vychádzajú kostlivci zo skriň. Tým, že nie je kam uniknúť, dlho neriešené veci sa začínajú otvárať.

Čo s tým?

Sú dve možnosti, ako to ľudia riešia. Jedna je obalovať si nervy cukrom, zajedať, druhá je zahltiť sa prácou doma, vymýšľať si stále nové recepty, upratať si každú zásuvku v skrini, ale toto všetko sa tiež v istom momente vyčerpá.

Zvlášť single ľuďom, ktorí sa vrátili k rodičom a ostali s nimi doma, sa vynárajú zrazu veci z minulosti, ktoré dospelým pohľadom vidia zostrene. Konfrontácia samé-

Aj rutina môže byť istý typ meditácie či kontemplácie.

ho so sebou a s vecami, ktoré nie sú ukončené, nás stojí veľmi veľa síl.

Je to ako standby režim na elektronickom zariadení. To zariadenie nám nič nedáva, nijaký obraz, ani zvuk, nič z neho nemáme, len niekde na pozadí berie energiu. Máme čas sa teraz venovať zraneniam z minulosti a to sa nedá bez procesu smútenia.

Ako konkrétne sa postaviť v tomto čase k zraneniam, ktoré nám berú pokoj?

Smútenie má viac fáz. Prvá je hnev, že sa nám nejaká krivda stala, že nás rodičia nejako vychovávali, že nás rodičia niečo zle naučili, že nám nedali dobré vzory, alebo nám dali, naopak, pridobré vzory, ktoré nevieme naplňať...

Ako odpoveď na hnev prichádza plač a smútok, to je pocit nevhodnosti a precitlivenosť, ale to je tiež dôležité. Bez hnevu a plaču nie je možné odpustiť. Slovo odpustenie má v sebe OD-PUSTENIE, je tam to pustenie. Posledná fáza smútenia je pustiť, po anglicky letting go. Ak neodpustím, tak neviem začať odznova, neviem opustiť standby režim, ktorý ma viaže na nejakú traumatickú udalosť.

Čiže ani kváskovanie či štrikovanie nás nezachráni pred nepriznávanými traumami z minulosti...? (smiech) Máme vnímať karanténu ako šancu zostúpiť v sebe na iný level?

Každá kríza je šanca na rast, každá frustrácia napomáha rast. Kváskovanie je super vec, ak ho nevyužívame ako spôsob vyhýbania sa hlbším problémom. Ak je moja činnosť len opakujúcim sa vzorcom vyhýbania sa svojmu vnútru, tak to nebude slúžiť na dobré. Ak je to záľuba, tak to má úplne inú motiváciu a je to naučenie sa novej kompetencii.

Mnohí ľudia však ostávajú v rezignácii, neponúajú sa z plaču

k odpusteniu a pusteniu. Depresia má v sebe veľmi podobné štádiá, ibaže všetky sú otočené do seba, alebo proti sebe. Depresia má v sebe tiež hnev, plač, bezmocnosť, ale všetko je obrátené do seba.

V Písme máme vetu: „Dal som vám moc rozviazať...“ (porov. Mt 18, 17). To je odpustenie, rozviazať negatívne putá, ktoré nás viažu k nejakej situácii, k traume. Len cez odpustenie sa viem na tú istú udalosť pozrieť ako na životnú lekciu. Čo som sa z toho naučila, kým som sa po tej udalosti stala... V psychológii to nazývame posttraumatický rast.

Psychológovia sú dnes preťaženi a nie každý človek má náladu na online terapiu. Takýto proces riešenia si vlastných tráum, ktoré nás dobiehajú, si vieme urobiť aj nejak sami doma? Existuje na to nejaký návod bez odborného vedenia?

Pokiaľ to nie je nejaký veľmi vystupňovaný problém, ktorý by ma emocionálne zaplavoval, tak to viem riešiť aj sám. Samozrejme, lepšie je mať sprievodcu. Keď už nie psychológa, tak zrelého priateľa, duchovného vodcu, s ktorým si viem takéto veci prečistiť.

A ak by tam bola nejaká prekážka, s ktorou si neviem dať rady ani po opakovanom takomto rozhovore, tak by som vyhľadala odborníka. Lebo je oveľa lepšie bojovať s nepriateľom, ktorý má meno, ako len s tušeným niečím, čo je neuchopiteľné. Súciť so sebou je možný, len ak sa poznáme.

Pandémia napadla u mnohých aj vzťahy so širšou rodinou, kde súrodenci majú už svoje nové rodiny a riešia, ako chrániť svojich starnúcich rodičov. Každý má inú citlivosť na pandemické opatrenia. Niektorí sú viac úzkostliví a chránia rodičov a naopak, niektorí to má voľnejšie a tvrdia, že vzťahy sú dôležitejšie ako opat-

---

Oveľa viac energie nás stojí bojovať proti niečomu, ako bojovať za niečo.

---

renia. Z rôznych citlivostí vznikajú konflikty, ktoré môžu ohroziť aj budúce vzťahy v rodine. Ako to usmerniť?

Konflikt vzniká z inakosti a podľa definície dobrý konflikt má zničiť všetko, čo má byť zničené. A to, čo má byť zničené, sú komunikačné šumy, predpoklady o tom, ako to myslí ten druhý. Potrebné je vytrvať v konflikte dovtedy, kým sa nenájde konsenzus v dosť dobrom riešení – prijateľnom pre obe strany. Ak sa do súrodeneckých vzťahov premietajú vzorce z detstva, kde sme bojovali o postavenie, tak takto potom žijeme aj v dospelých vzťahoch.

Ako sa to premieta do súčasnosti?

Typické súrodenecké konštelácie podľa poradia ukazujú, že väčšinou starší súrodenci sú zodpovednejší a úzkostlivejší, mladší sú skôr free-rideri. Ten, kto zachováva tradíciu, je zvyčajne ten najstarší a bude dupať na to, aby sa tradícia a princípy dodržiavali, a bude chrániť rodiča, lebo takto to robil celý čas. Tí mladší majú skôr tendenciu k svojvôli.

Teda z iného uhla sa pozeráme na ten istý problém. Bolo by fajn ustáť takýto konflikt nie ako spomienku na minulosť a vykričať si všetko, čo bolo, ale ostať pri tejto téme pragmatický a zvažovať, ako je to najlepšie pre rodičov.

Teda ako sa postarať o rodičov tak, aby sme sa stretli aj budúci rok všetci pri vianočnom stole.

Každé rozhodnutie má svoje následky, ale niektoré rozhodnutia sú smrteľnejšie ako iné. Takže ak sa rozhodnem ísť navštíviť rodičov, ktorí sú vo veku ohrozenej skupiny, tak s tým rozhodnutím beriem na seba zodpovednosť a istú mieru rizika.

Ak chcem riziko eliminovať, tak by bolo fajn, aby sa celá rodina otestovala PCR testami, a až potom prísť na návštevu. Musíme to brať vážne, lebo prostredie je dané a na spontánnosť nie je priestor. Dnes prostredie nie je prajné, aby sme realizovali

svoje osobné potreby. Kocky sú dnes hodené tak, že sa potrebujeme navzájom chrániť.

Keď sme zaplavení negatívnym pocitom, často sa stáva, že zabalíme konflikt a vykričíme si – vieš čo, rob si, ako chceš. Takto sa však hádajú malé deti. Keď sa hádame ako dospelí a riešime, kto z nás pôjde navštíviť rodičov, treba sa pýtať, čo je cieľom tohto konfliktu: naše potreby, alebo život a zdravie našich rodičov. Hľadáme teda to, čo je dobré pre rodiča, nie pre nás.

A ak nám rodič nepovie nie, lebo nemá srdce nás odmietnuť s vnúčatami vo dverách?

My sa tých rodičov ani nepýtame, ako to cítia oni. Pýtajme sa a nedomýšľajme si. My si domýšľame, čo by rodičia potrebovali. Je pre vás ok, keď prideme? Ak máte obavy, pokojne nás zastavte... Jasné, že každý starý rodič je šťastný, že vidí vnúčatá, ale možno niekde vo vnútri má obavy, či ho nenakazia. Tu sú riešením negatívne PCR testy, pri ktorých aj rodič vie, že mu nič nenesiem, a aj ja sa teším z blízkosti rodiča slobodne, bez pochybností.

Aj v dnešnej dobe sa dá fungovať, ak sa k tomu postavíme zodpovedne a eliminujeme riziká. Spontánnosť je pekná vec, ale poznám rodiny, kde cez nedávne sviatky podcenili riziko a o rok ich bude pri vianočnom stole v dôsledku COVIDu menej.

Ako si tieto rôzne citlivosti nastaviť s ľuďmi, kolegami, priateľmi, ktorí situáciu zľahčujú, rúško nosia pod nosom, alebo vôbec, nedodržiavajú potrebný odstup... Ako si zachovať slušnosť a aby sme zároveň nevyzerali ako nejakí arogantní úzkostlivci?

Prečo by sme si nemali vynuovať opatrenia? Prečo by sme nemali byť striktní? Starám sa o komfort toho druhého viac ako o svoj? Alebo nechcem vyzerať prísne, prehnane,

ako rigidný človek? Veď keď cítim ohrozenie, keď sa niekto priblíži bez rúška, tak je to v poriadku. To chcem radšej v úzkosti čakať, či ma nenakazí? Veď môj priestor sa začína tam, kde sa končí tvoj priestor. Medzi ja a ty je hranica. Ak v tomto čase potrebujeme okolo seba priestor, je to v poriadku, lebo to je moja hranica a tú treba vedieť pomenovať. To znamená, že beriem svoje potreby vážne a druhý to musí rešpektovať. Nemusím to robiť hádavou alebo s krikom, ale môžem trvať na tom, čo ja potrebujem, lebo moja potreba je dôležitá.

Ak sa berieme vážne, tak by sme nemali mať problém ošetriť si svoj priestor. Ak berieme príliš veľký ohľad na to, ako sa cítia druhí, tak vytvárame napätie u seba. A to dnes navyše nepotrebujeme. Potrebujeme pokoj. To znamená, že nejdem proti niekomu, ja idem za seba.

Celý rozhovor si môžete prečítať na nm.sk.

Psychologička Mária Hatoková pracuje ako psychoterapeutka v ambulancii klinického psychológa. Dlhoročne pôsobila v Ústave experimentálnej psychológie SAV. Venuje sa vzdelávaniu zdravotníckych pracovníkov v téme paliatívnej starostlivosti a komunikácie s pacientom. Je lektorkou a zodpovednou supervízorkou DS Vírba, ktorej dobrovoľníci sprevádzajú ťažko chorých a zomierajúcich Onkologického ústavu sv. Alžbety a Národného onkologického ústavu v Bratislave.

Zuzana Hanusová

Kňaz na covidovom oddelení: Nedokázal som nečinne sedieť doma

📷 archív J. Kulana

„Na oddelení máme na kyslíku mladú mamičku troch detí, posledné má pár mesiacov, a s rodinou je už týždne spojená len cez telefón... Títo ľudia potrebujú povzbudenie i modlitby,“ hovorí kňaz a psychológ Ján Kulan. Patrí medzi desiatky kňazov, ktorí sa na východe Slovenska ponúkli dobrovoľne pomáhať v nemocniciach. Hovorí, ako sú jednotlivé stavy ľudí s koronou nepredvídateľné. Muž, s ktorým sa len včera rozprával, dnes zomrel... Aj preto vníma prítomnosť kňaza na covidových oddeleniach ako veľmi dôležitú.

Kňaz Ján Kulan slúži ako správca a moderátor Arcidiécezneho centra pre mládež v Košiciach. Po piatich rokoch kňazstva vyštudoval navyše psychológiu na Pápežskej Gregoriánskej univerzite v Ríme. Dnes pracuje každý pracovný deň ako sanitár na klinike infektológie v Košiciach, na takzvanom covidovom oddelení.

Pápež František vyzýva kňazov, aby ich bolo cítiť po ovciach, teda aby boli blízko ľuďom, a teraz v karanténe aj priamo vyzýval, aby kňazi pomáhali, kde je to potrebné. Bola aj táto pápežova výzva pre vás motiváciou ísť robiť sanitára na infekčné covidové oddelenie?

Páčia sa mi pápežove myšlienky, že kňazi majú ísť na periférie. Tie sú dnes práve pri chorých, zomierajúcich a pri unavených zdravotníckoch. Nedokázal som sedieť nečinne doma. Hoci by som si určite našiel prácu, nejaké psychologické online rozhovory, štúdium, ale to-

to som vnímal ako najakútnejšie miesto, kde by som vedel pomôcť. Aby som prinášal zmierenie, sviatosti, psychologickú pomoc tým, ktorí to teraz najviac potrebujú.

Pápež nás vyzval ešte v prvej vlne, aby sme sa nebáli a aj za cenu nákazy išli pomáhať. Samozrejme, dodržiavame všetky dezinfekčné opatrenia, zbytočne neriskujeme.

Na východe ste sa zmobilizovali desiatky kňazov, ako vznikla táto dobrovoľnícka iniciatíva?

Mnohí kňazi už pomáhali v novembri pri celoplošnom testovaní. Teraz, keď sme videli, že mnohí zdravotníci ochoreli a je na nich veľký nápor, tak sme oslovili nemocnice, že keď teraz nemôžeme slúžiť vo svojich farnostiach a mať verejnú omšu, tak ponúkame pomoc.

Najprv začala pomáhať skupinka asi pätnástich kňazov v Prešove a potom sme začali v Košiciach, kde sa zmobilizovalo 24 kňazov.

U nás to organizuje tajomník nášho arcibiskupa Jozef Kmec. Vytvorili sme štyri tímy, ja som práve v tom covidovom. V Košiciach je päť covidových oddelení, tak sme sa podelili. Niektorí slúžia aj na iných oddeleniach, kde pre covid vypadli sanitári.

Vy ste išli na covidové oddelenie aj preto, že ste si sám prešli týmto ochorením. Aký ste mali priebeh?

Ja som bol pozitívne testovaný 1. novembra pri prvom celoplošnom testovaní. Ani neviem, kde som sa nakazil. Vtedy boli ešte verejné sväté omše, stretávali sme sa s ľuďmi. Cítil som najprv iba nachladnutie a potom som stratil čuch a chuť, boleli ma svaly, kosti. Nemal som však ani teploty, ani kašeľ. V podstate som mal slabý priebeh a do desiatich dní som bol v poriadku.

Tým, že som si tým aj sám prešiel, mal som väčšiu odvahu sa pri-

Kňazi majú ísť na periférie. Tie sú dnes práve pri chorých, zomierajúcich a pri unavených.

hlásiť do covidového tímu. Hoci viem, že prekonanie nezaručuje, že mám úplnú dlhodobú imunitu, ale možno mám aspoň nejaké protilátky. Zároveň som psychológ, čiže som vnímal aj túto možnosť služby ľuďom, ktorí sú dlho mimo svojich rodín a v samote prežívajú ťažké chvíle úzkosti.

Ako to dnes vyzerá na oddelení, kde pôsobíte?

Som na klinike infektológie, na infekčnom oddelení. Na prízemí je ambulancia, kde zvonja chorí pacienti s ťažkosťami, tam ich rozdeľujú do piatich oddelení, ktoré sú k dispozícii. Lekári v skafandroch pacientov prijímajú a potom ich zadelujú podľa kapacít, podľa toho, kde sa uvoľnia posteľe. Tam, kde som ja, je na dvoch poschodiach asi 50 lôžok, ktoré sú v súčasnosti plné. Často sa to tam strieda, niektorí odchádzajú do domácej liečby, žiaľ, iní zomierajú. Dnes v noci napríklad zomreli dvaja. Sú tam ťažké prípady na pľúcnej ventilácii, iní majú horúčky a lekárom sa nedarí im zraziť teplotu, alebo lapajú po dychu, preto musia byť na kyslíku. Samotné oddelenie je však dobre zorganizované a zdravotníci sú v nasadení.

Vy tiež chodíte v spomínaných skafandroch, obeta už musí byť len ten samotný odev...

Musíme si dať dvoje rukavice, respirátor, fóliovú pokrývku hlavy, skafander, fólie na nohy, ochranné okuliare. Jednoduché to nie je, je to dosť nekomfortné, je v tom horúco a človek sa zaparí. Je to však jediný spôsob, ako sa dostať k pacientom.

Takto im vydávame stravu, môžeme sa s nimi porozprávať a ja vďaka tomu môžem na oddelení vykonávať aj svoju kňazskú službu, spovedám a podávam Eucharistiu, pomazanie chorých a ponúkam aj rozhovor ako psychológ.

Pacienti ma od ostatných odlišia vďaka benediktínskemu krí-

žiku, ktorý mám na skafandri. Samozrejme, každému novému pacientovi sa aj predstavím. Sú za to veľmi vďační a povzbudení.

Nával pacientov neparalyzuje vašu prácu?

Zatiaľ to funguje. Musím byť flexibilný. Posteľe sa uvoľňujú často a my ich musíme rýchlo dezinfikovať, aby mohli byť prijatí ďalší pacienti, ktorí denne prichádzajú. Pľúcnych ventilácií máme zatiaľ dosť. Dramatické je to, že stavy pacientov sa menia z hodiny na hodinu. U niektorých pacientov, s ktorými sa cez deň rozprávam a sú stabilizovaní, sa v noci nečakane zhorší ich stav a zomrú. A už vidím len telo zabalené do čiernej fólie. Nie je jednoduché to zažiť.

Niektorých prevážajú na ARO a ja bývam aj pri takýchto prevozoch. No bol som aj pri mužovi, ktorý už bol v bezvedomí, dal som mu pomazanie chorých, podmienené rozhrášenie a potom mi jeho manželka volala, že jeho stav sa stabilizoval. To ma povzbudilo.

Väčšina pacientov, o ktorých sa staráte, sú v dôchodkovom veku?

Nie. Odhadujem, že len 65 percent sú seniori. Je tam však aj dosť ľudí v strednom veku, aj mladých okolo 25 rokov.

Títo pacienti musia mať pocity úzkosti, keďže ich stav sa nedá predvídať a nemajú vedľa seba blízkych, ktorí by ich držali za ruku...

Určite to nie sú ľahké situácie. Sestry sa veľmi snažia, ale nevládzu pokrývať všetkých pacientov osobne. Preto sme tam my dobrovoľníci. Keď vidíme, že niekto je v ťažšom psychickom stave, v úzkostiach, tak sme tam pre nich, rozprávame sa s nimi. Bol tam istý pán, osemdesiatnik, bez telefónu, tri týždne bez kontaktu so svojou rodinou. Tak som sa ho snažil rozosmiať, aby sa

---

Verím, že hoci sú tí ľudia sami, nie sú sami.

---

necítil sám. Našťastie sa mu polepšilo a dnes už je doma.

Keď som sa dnes ráno dozvedel, že zomreli ďalší ľudia, bolo mi to ľúto a pýtal som sa, či som urobil dosť. Ako kňaz vnímam a je mi ľúto, keď ľudia odmietnu sviatosti a na druhý deň zomrú.

Ale rešpektujem slobodu každého človeka. Často cítim bezmocnosť, že im nevieme pomôcť zdravotne a ani nechcú prijať sviatosti, lebo si neuvedomujú, že sú vo vážnom stave.

No mám radosť z chvíľ ako dnes, keď si ma doslova vyžiadala jedna pani, ktorá ma včera ešte odmietla, a chcela sa vyspovedať. Ja sa ako kňaz núkam a oni sa rozhodnú, či to prijímú.

Počúvame výzvy na duchovnú adopciiu covidových pacientov, aby sme ich sprevádzali modlitbou z pohodlia svojho domova.

Verím, že hoci sú tí ľudia sami, nie sú sami. Boh je s nimi. Máme na oddelení mladú mamičku troch detí, posledné má len pár mesiacov. Cez telefón riadi manžela a je jej veľmi smutno, že nemôže byť s deťmi. Má nízku hladinu kyslíka v krvi, preto je stále napojená na prístroje.

Ak máte možnosť zapojiť sa do modlitieb, určite to pomôže. Nezabúdajme aj na zdravotníkov,

ktorí naše modlitby potrebujú, aby vládali slúžiť, aby nemuseli stáť pred výzvami a dilemami, koho odpojiť od prístrojov a koho ratovať skôr.

Ozvala sa mi napríklad istá pani a ponúkla sa, že vyrobí kartičky s obrázkami svätých a s citátmi zo Svätého písma a pošle mi to poštou, aby som to mohol rozdávať chorým ako povzbudenie. Je to pekné, ako ľudia zvonka hľadajú spôsoby, ako pomôcť.

Ako sú na tom zdravotníci na covidovom oddelení?

Zdravotníci robia dvanásťhodinové služby každý druhý deň. Ja robím od pondelka do piatku od pol ôsmej do šiestej. Vnímam, že lekári a sestry sú vyčerpaní. Veľmi sa potešili iniciatíve, že sme sa ako kňazi ponúkli pomôcť.

Od začiatku sme cítili milé prijatie zo strany vedenia kliniky, ale aj od všetkých zamestnancov. Povedali mi, že im to dáva silu slúžiť s väčšou radosťou a obetou. Aj oni nás oslovujú na rozhovor alebo spovedň. Niekedy len vypijeme spolu kávu a majú tak možnosť porozprávať sa o ťažkých prípadoch. Hoci som aj dobitý po celom dni, mám radosť, že som na oddelení mohol sprostredkovať veľa Božích milostí.

Na infekčnom oddelení, kde doteraz riešili možno salmonelu a rotavírusy, im teraz denne zomierajú pacienti. Ide teda o lekárov, ktorí zrejme neboli bežne zvyknutí na smrť.

Nie, ale za posledné náročné týždne si na to už aj zvykli, ide o realitu. Dnes som stretol mladú lekárku po nočnej službe a opýtal som sa jej, ako bolo. Zronená mi oznámila, že dvoch „pochovala“. Robia, čo môžu.

Vy to zažívate tiež na vlastné oči, vidíte zúbožených ľudí, ktorí nevedia samostatne dýchať. Napriek tomu tu stále máme popieračov, ktorí opakujú, že nič vážne sa nedeje...

Týmto by som doprial tú možnosť prísť sa pozrieť na naše covidové oddelenie a vidieť ľudí, ktorí bojujú o každý dych. Je to choroba, ktorá postihla celé ľudstvo, je to krutá realita.

Pochybovači sú nebezpeční pre spoločnosť, znevažujú prácu zdravotníkov a utrpenie pacientov a ich rodín. Tí, čo nerešpektujú obmedzenia, môžu prenášať chorobu, mali by si vstúpiť do svedomia. Tešme sa, že zatiaľ nemusíme stavať poľné nemocnice.

Celý rozhovor si môžete prečítať na nm.sk.

**„Ukáž mi, Pane, svoje cesty a pouč ma o svojich chodníkoch.“
(Ž 25, 4)**

Tento žalm nám predstavuje človeka, ktorý sa cíti v zajatí nebezpečenstva a hrozieb. Potrebuje nájsť správnu cestu, čo ho konečne privedie do bezpečia. Koho žiada o pomoc?

S vedomím vlastnej slabosti konečne dvíha oči a volá k Pánovi, Bohu Izraela, ktorý nikdy neopustil svoj ľud, práve naopak, viedol ho počas dlhej cesty púšťou až do zaslúbenej zeme.

Vďaka skúsenosti z cesty sa v pútnikovi opäť rodí nádej, je to výnimočná príležitosť na nový vnútorný vzťah s Bohom a napriek vlastnej nevernosti sa s dôverou odovzdať jeho láske.

V biblickej reči kráčať s Bohom je aj životnou lekciami, učíme sa spoznávať jeho plán spásy.

„Ukáž mi, Pane, svoje cesty a pouč ma o svojich chodníkoch.“

Neraz sa necháme viesť svojou domnelou sebestačnosťou a zrazu sa cítime dezorientovaní, poptením a omnoho viac si uvedomujeme svoje obmedzenia a zlyhania. Chceli by sme znovuobjaviť kompas života a s ním aj cestu k cieľu.

Tento žalm nám poskytuje veľkú pomoc; pobáda nás k novej či obnovennej osobnej skúsenosti s Bohom a k dôvere v jeho priateľstvo.

Dodáva nám odvahu, aby sme boli vnímaví na jeho poučenia, ktoré nás neprestajne pozývajú vychádzať mimo seba a tak ho nasledovať po ceste lásky, on sám po nej kráča, nám v ústrety, ako prvý.

Môže to byť modlitba, ktorá nás sprevádza počas dňa a každú radostnú alebo bolestivú chvíľu premieňa na jednu z etáp na našej ceste.

„Ukáž mi, Pane, svoje cesty a pouč ma o svojich chodníkoch.“

Hedy zo Švajčiarska je vydatá matka štyroch detí a dlhodobo sa usiluje žiť podľa Slova života. V súčasnosti je veľmi vážne chorá a dobre si uvedomuje, že sa blíži k završeniu svojej pozemskej púte.

Jej dobrá priateľka Kati hovorí: „Hedy je ku každému, kto ju príde navštíviť, aj voči ošetrujúcemu personálu, vždy zameraná na druhého. Zaujíma sa o druhého aj teraz, keď už môže rozprávať len s veľkými ťažkosťami. Každému ďakuje za to, že prišiel, a daruje mu svoju skúsenosť. Je len a len láskou, žijúce „áno“ Božej vôli! Priťahuje množstvo ľudí: priateľov, príbuzných, kňazov. Všetci sú hlboko oslovení jej pozornosťou voči každému návštevníkovi a jej energiou, ktorá je plodom viery v Božiu lásku.

Chiara Lubichová hovorila o živote ako o „svätej ceste“: „(...) ‚Svätá cesta‘ je symbolom našej cesty k Bohu. (...) Prečo by sme nemali z jediného života, ktorý máme, spraviť cestu k svätosti, vedť ten, ktorý nás očakáva, je Svätý. (...) Aj osoby bez jasného náboženského presvedčenia môžu urobiť zo svojho života vrcholné dielo, keď čestne kráčajú životom s úprimným morálnym nasadením. (...) Ak je život ‚svätou cestou‘ v línii Božej vôle, náš postup je podmienený každodenným napredovaním. (...) A keď sa zastavíme? (...) Opustíme celé podujatie, deprimovaní svoji-

mi pokleskami? Nie, naše heslo pretieto chvíle je ‚začínať znova‘ (...) a s plnou dôverou sa opierajme viac o Božiu milosť než o svoje vlastné schopnosti. (...) Najmä však spoločne kráčajme ďalej a zjednotení v láske si navzájom pomáhajme. Svätý bude prítomný medzi nami a on si zoberie na starosť našu ‚cestu‘. Pomôže nám jasnejšie pochopiť Božiu vôľu a vzbudí v nás túžbu a schopnosť byť jej nápo-mocní. Keď budeme zjednotení, všetko pôjde ľahšie a pocítíme blaženosť prislúbenú tým, čo sa vydajú po ‚svätej ceste‘.“²

Letizia Magriová

¹ Porov.: Ž 84 (83), 6: „Blažený človek, ktorému ty pomáhaš, keď sa chystá na svätú púť“ (CEI 1974).

² Chiara Lubichová, Slovo života na december 2006, tamtiež, *Parole di Vita*, zostavil Fabio Ciardi (*Opere di Chiara Lubich 5*; Città Nuova, Roma 2017), s. 797-799.

mimoriadna príloha

Príhovor pápeža fokolarínom: Otvorenosť vám pomôže vyhýbať sa sústred'ovaniu sa na samých seba

Prinášame vám plné znenie príhovoru pápeža Františka účastníkom na Generálnom zhromaždení Hnutia fokoláre, krátko po zvolení novej prezidentky hnutia.

Aula Pavla VI., 6. februára 2021 | preložila Katarína Jančíšinová

Príhovor pápeža
Františka účastníkom na
Generálnom zhromaždení
Hnutia fokoláre

Vaša Eminencia,
drahí bratia a sestry!

Som rád, že vás môžem prijať na záver vášho Generálneho zhromaždenia, počas ktorého ste diskutovali o dôležitých témach a zvolili ste si svojich nových zodpovedných. Ďakujem odchádzajúcej prezidentke, Márii Voceovej – „ďakujem, Mária, boli ste výborná a veľmi ľudská, ďakujem!“ – aj novozvolenej prezidentke Margaret Karramovej za ich láskavé slová a za to, že si spomenuli na večer modlitieb za jednotu a mier vo Svätej zemi s účasťou prezidenta Izraela a prezidenta štátu Palestína. Bol to čas príslubu a ten stále trvá. Je potrebné neustať a vždy nosiť v srdci Svätú zem. Ako som už povedal Márii, aj Vám vyjadrujem veľkú vďaku a svoje srdečné blahoželanie, ktoré patrí aj spoluprezidentovi a tiež poradcom a poradkyňiam. Som rád, že je tu prítomný aj kardinál Kevin Farrell a pani Linda Ghisoniová, podsekretárka dikastéria.

Pozdravujem všetkých prítomných v sále i všetkých pripojených cez streaming. Môj pozdrav patrí i všetkým členom Máriinho diela, ktorých zastupujete. Pre povzbudenie na vašej ceste by som vám rád ponúkol niekoľko úvah, ktoré rozdelím do troch bodov: obdobie po zakladateľke; dôležitosť krízy; žiť spiritualitu s dôslednosťou a realizmom.

Obdobie po zakladateľke. Dvanásť rokov po odchode Chiary Lubichovej do neba ste v situácii, keď zažívate prirodzené rozpaky a taktiež klesajúci počet členov.

Ale aby ste aj naďalej mohli byť živým výrazom zakladajúcej charizmy, ako vieme, vyžaduje si to dynamickú vernosť, ktorá je schopná interpretovať znamenia aj potreby doby, a tak reagovať na nové požiadavky ľudstva. Každá charizma je kreatívna, nie je to socha z múzea; nie, charizma je kreatívna. Ide o to, aby ste zostali verní pôvodnému zdroju v snahe o jej prehodnotenie a vyjadrenie v dialógu s novými sociálnymi a kultúrnymi situáciami. Má pevné korene, ale strom rastie v dialógu s realitou. Táto aktualizácia je o to plodnejšia, o čo viac sa dosahuje súlad medzi tvorivosťou, múdrosťou a citlivosťou voči všetkým a vernosťou Cirkvi. Vaša spiritualita charakterizovaná dialógom a otvorenosťou rôznym kultúrnym, sociálnym a náboženským kontextom môže určite tento proces podporiť. Vždy treba rozvíjať otvorenosť voči druhým, nech je to ktokoľvek: evanjelium je určené všetkým, nie však ako prozelitizmus, to nie. Evanjelium patrí všetkým, je kvasom nového ľudstva na akomkoľvek mieste a v každom čase.

Tento prístup otvorenosti a dialógu vám pomôže vyhýbať sa sústredovaniu sa na samých seba (autoreferencia), ktoré je vždy hriechom, pokušením pozeráť sa na seba v zrkadle. To nie, to nie je správne. Ráno si treba učešať vlasy a stačí! Autoreferencia nikdy nepochádza od dobrého ducha, treba sa jej vyhýbať. A v to dúfame pre celú Cirkev: treba si dať pozor a neuzatvárať sa do seba, pretože to vždy nabáda k obrane inštitúcie v neprospech osôb,

a môže to viesť aj k ospravedlňovaniu či zakrývaniu rôznych foriem zneužívania. V posledných rokoch sme túto skutočnosť zažívali a odhaľovali s veľkou bolesťou. Keď sa príliš sústredíme na seba, potom nedokážeme vidieť chyby a nedostatky. Autoreferencia je teda brzdou na ceste, je prekážkou pri otvorenom overovaní inštitucionálnych postupov a štýlu riadenia. Namiesto nej je lepšie byť človeku odvážnym, čeliť problémom s paréziou a v pravde, a vždy pritom sledovať usmernenia Cirkvi, ktorá je Matkou, skutočnou Matkou, a týmto postojom reagovať na požiadavky spravodlivosti a lásky. Sebachvála nerobí dobrú službu charizme. Nie. Skôr treba každý deň privítať s úžasom nezištný dar, ktorý ste dostali, keď ste sa stretli s ideálom svojho života, a s Božou pomocou sa naň snažiť odpovedať s vierou, pokorou a odvahou ako Panna Mária pri Zvestovaní. Nezabúdajte žasnúť, lebo úžas vždy naznačuje Božiu prítomnosť.

Druhá téma, ktorú vám chcem ponúknuť, sa týka dôležitosti krízy. Bez krízy sa nedá žiť. Krízy sú požehnaním, a to aj na prirodzenej úrovni – krízy dieťaťa počas rastu až do dospelosti sú dôležité –, a je tomu tak aj v živote inštitúcií. Zoširoka som sa tomu venoval vo svojom nedávnom príhovore Rímskej kúrii. Vždy je tu pokúšenie pretvoriť krízu na konflikt. Konflikt nie je dobrý, môže sa stať zlým, môže rozdeliť, ale kríza je príležitosť na rast. Každá kríza je povolaním k novej zrelosti.

Je to čas Ducha, ktorý podnecuje k obnove a aktualizácii, a netreba sa pritom dať odradiť zložitou ľudskou situáciou a jej protirečieniami. Dnes sa často vyzdvihuje dôležitosť odolnosti človeka voči ťažkostiam, teda jeho schopnosti pozitívne im čeliť a urobiť z nich príležitosť. Každá kríza môže byť aj príležitosťou pre rast. Úlohou tých, ktorí zastávajú riadiace funkcie na všetkých úrovniach, je usilovať sa o čo najlepšie a najkonštruktívnejšie riešenie kríz v rámci komunity i organizácie. K duchovnej kríze človeka, do ktorej patrí intimita osoby a oblasť jeho svedomia, však treba pristupovať obozretne a majú ju riešiť osoby, ktoré v hnutí nemajú žiadnu riadiacu úlohu na akejkoľvek úrovni. Vždy to bolo dobré pravidlo v Cirkvi už od čias mníchov, a platí nielen pre obdobie krízy, ale aj všeobecne pre sprevádzanie ľudí na ich duchovnej ceste. Skúsenosti a tradícia Cirkvi nás učia, aké je nevyhnutné múdro rozlišovať medzi externým a interným fórom. Ak sa mieša oblasť riadenia so svedomím, vytvára sa priestor pre javy zneužitia moci a iné formy zneužívania, ktorých sme boli svedkami, keď sa pootvoril hrniec s týmito mrzkými problémami.

A na záver tretí bod: žiť spiritualitu s dôslednosťou a realizmom. Koherentnosť a realizmus. „Tento človek je autoritou... Prečo je to tak? Pretože je dôsledný, koherentný.“ Mnoho ráz to povieme. Konečný cieľ vašej charizmy sa zhaduje s prosbou, ktorú Ježiš predniesol Otcovi vo svojej poslednej veľkej modlitbe: „... aby všetci boli

Príhovor pápeža
Františka účastníkom na
Generálnom zhromaždení
Hnutia fokoláre

Príhovor pápeža
Františka účastníkom na
Generálnom zhromaždení
Hnutia fokoláre

jedno...“ (Jn 17, 21), byť zjednotení vo vedomí, že jednota je dielo milosti trojjediného Boha: „... ako ty, Otče vo mne a ja v tebe, aby aj oni boli v nás...“ (tamtiež). Tento zámer si vyžaduje dvojaké úsilie: mimo hnutia a vo vnútri hnutia.

Pokiaľ ide o činnosť smerom von, povzbudzujem vás – a tu Božia služobníčka Chiara Lubichová dala množstvo príkladov! –, aby ste boli svedkami blízkosti s bratskou láskou, ktorá prekonáva každú bariéru a priblíži sa k človeku v každej jeho situácii. Prekonávať prekážky, nemať strach! Je to cesta bratskej blízkosti, ktorá sprítomňuje Zmŕtvychvstalého mužom a ženám tejto doby, aj chudobným, tým posledným, ktorí sú vyradení zo spoločnosti, a je vyjadrením podpory pre spravodlivosť a mier pri spolupráci s ľuďmi dobrej vôle. Nezabúdajte, že byť druhým nablízku, byť im bližším, bolo tým najautentickejším prejavom Boha. Pomyslime na tú časť knihy Deutoronómium, kde Pán povedal: „Ved' kdeže je národ taký mocný, ktorý by mal svojich bohov tak blízko, ako je Pán, náš Boh...?“ (Dt 4, 7) Tento prístup Boha, prístup blízkosti pokračoval, až dosiahol tú nesmiernu, zásadnú blízkosť: Slovo sa stalo Telom, Boh sa s nami zjednotil. Nezabúdajte: blízkosť je štýl, ktorý používa Boh, je to jeho najautentickejší prejav, jazyk, ktorým hovorí. Aspoň podľa mňa.

Pokiaľ ide o činnosť vo vnútri hnutia, povzbudzujem vás rozvíjať stále viac synodalitu, aby všetci členovia, nakoľko sú ochrancami tej istej charizmy, boli spoluzodpovední a účastní na živote Máriinho

diela a jeho špecifických cieľoch. Ten, kto má zodpovednosť v riadení, je povolaný podporovať a naplňovať transparentnú konzultáciu nie iba v rámci riadiacich orgánov, ale na všetkých úrovniach, v zmysle logiky spoločenstva, podľa ktorej všetci môžu dať do služby druhých vlastné dary, vlastný názor v pravde a slobode.

Drahí bratia a sestry, podľa vzoru Chiary Lubichovej neprestaňte načúvať výkriku opustenosti Krista na kríži, ktorý preukazuje tú najväčšiu mieru lásky. Milosť, ktorá z toho pramení, v nás, biednych a hriešnych, môže vzbudiť veľkodušné, neraz hrdinské odpovede; dokáže pretvoriť utrpenie a dokonca aj tragédiu na zdroj svetla a nádeje pre ľudstvo. V tomto prechode zo smrti do života spočíva srdce kresťanstva i vašej charizmy. Som vám veľmi vďačný za vaše radostné svedectvo o evanjeliu, ktoré naďalej ponúkate Cirkvi a svetu. Radostné svedectvo. Hovorí sa, že fokolárini sa stále usmievaajú, vždy majú na tvári úsmev. Spomínam si, že som raz počul rozprávať o Božej nevedomosti. Povedali mi: „Vieš, že Boh je nevedomý? Sú štyri veci, ktoré Boh nemôže poznať. – Nuž ktoré? – Čo si myslia jezuiti, koľko peňazí majú saleziáni, koľko je kongregácií reholných sestier a prečo sa fokolárini usmievaajú.“

Zverujem vaše dobré predsavzatia a plány materskému príhovoru Najsvätejšej Márie, Matky Cirkvi a zo srdca vám žehnám. A prosím, nezabudnite sa za mňa modliť, pretože to potrebujem. Vďaka!

Slovo života

apríl 2021

**„Ja som dobrý pastier. Dobrý pastier položí svoj život za ovce.“
(Jn 10, 11)**

Pohľad do biblickej kultúry s typickým pomalým plynutím času v prostredí kočovného a pastierskeho života pôsobí popri našich dnešných požiadavkách na efektívnosť a konkurencieschopnosť dosť vzdialene. No aj my cítime občas potrebu zastaviť sa, mať miesto na oddych, stretnúť sa s niekým, kto nás prijme takých, akí sme.

Ježiš sa predstavuje ako ten, kto je viac než ktokoľvek iný pripravený prijať nás, ponúknuť úľavu, dokonca dať život za každého z nás.

V dlhom úryvku z Jánovho evanjelia, z ktorého pochádza aj toto slovo života, nás uistuje, že on je Božou prítomnosťou v príbehu každého človeka, tak ako to bolo slúbené Izraelu ústami prorokov¹.

Ježiš je pastier, vodca, ktorý pozná a miluje svoje ovce, čiže svoj unavený a neraz rozrušený ľud. Nie je cudzincom, ktorý si nevšima potreby stáda, ani zlodejom, čo prichádza kradnúť, ani zbojník, čo pozabíja a vyplaší, a ani nádenník, čo koná len vo vlastnom záujme.

„Ja som dobrý pastier. Dobrý pastier položí svoj život za ovce.“

Stádom, ktoré Ježiš považoval za svoje, sú bezpochyby jeho učenci a všetci tí, čo už prijali dar krstu, avšak nielen oni. On pozná každé ľudské stvorenie, volá ho po mene a s láskou sa mu venuje.

On je pravý pastier, ktorý nás nielen vedie k životu, nielen že nás ide hľadať zakaždým, keď sa stratíme², ale dal už svoj život, aby plnil Otcovu vôľu, ktorá spočíva v do-

siahnutí plného osobného spoločenstva s ním a v obnovení bratstva medzi nami, ktoré smrteľne poranil hriech.

Každý z nás sa môže snažiť rozpoznať Boží hlas; zachytiť jeho slovo určené len mne samému a s dôverou ho nasledovať. Predovšetkým si môžeme byť istí, že sme milovaní, pochopení a že nám bez akýchkoľvek podmienok odpúšťa ten, ktorý nás ubezpečuje:

„Ja som dobrý pastier. Dobrý pastier položí svoj život za ovce.“

Keď aspoň trošku vo svojom živote zakúsime túto tichú, no mocnú prítomnosť, v srdci sa nám rozhorí túžba podeliť sa o ňu a zlepšovať našu schopnosť prijímať druhých a postarať sa o nich. Podľa Ježišovho príkladu sa môžeme snažiť lepšie poznať členov našej rodiny, kolegu v práci alebo suseda, aby sme sa mohli nechať obťažovať potrebami tých, čo sú okolo nás.

Môžeme rozvíjať fantáziu lásky, zaangažovať druhých a tiež sa nechať zaangažovať. Svojou troškou môžeme prispieť k budovaniu bratských a otvorených spoločenstiev, ktoré budú schopné s trpezlivosťou a odvahou sprevádzať mnohých iných na ich ceste.

Keď Chiara Lubichová meditovala tento istý výrok z evanjelia, napísala: „Ježiš o sebe otvorene hovorí: ‚Nik nemá väčšiu lásku ako ten, kto položí život za svojich priateľov‘ (Jn 15, 13). A on svoju ponuku žil do najkrajnejších dôsledkov. Jeho láska je obetavá, so skutočnou pripravenosťou ponúknuť, darovať vlastný život. (...) Aj od nás Boh požaduje (...) skutky lásky, ktoré by mali mať (aspoň v úmysle alebo pri

rozhodnutí) mieru jeho lásky. (...) Len takáto láska je láskou kresťanskou: nie hocijakou láskou, nielen patina, akýsi nános lásky, ale láska taká veľká, že dáva do hry život. (...) Keď budeme takto robiť, dôjde ku skokovej zmene v úrovni nášho kresťanského života. A uvidíme, ako sa budú okolo Ježiša zhromažďovať, prítahovaní jeho hlasom, ľudia z celého sveta.“³

Letizia Magriová

¹ Porov.: Ez 34, 24-31.

² Porov.: Lk 15, 3-7; Mt 18, 12-14.

³ Chiara Lubichová, Slovo života, apríl 1997, tamtiež, *Parole di Vita*, spracoval Fabio Ciardi (*Opere di Chiara Lubich 5; Città Nuova, Rím 2017*), s. 576-577.

Donato Falmi

Po čom volajú moderné časy

1920
Chiara
Lubichová
2020

Chiara Lubichová bola zakladateľka a prvá prezidentka Hnutia fokoláre, ako aj plodná autorka. Pri stom výročí jej narodenia (1920) si prejdeme niektorými dôležitými etapami Chiarinho života.

Roky 1973 – 1974

Tvrdosť evanjelia a závet. Ženatí fokolaríni a vydaté fokolarínky v pravidlách

Počas dvoch rokov 1973 – 1974 si Chiara Lubichová prechádza jedným z najbolestnejších okamihov svojho života. Lekári jej diagnostikujú dvojnásobnú herniu disku. K akútnym fyzickým bolestiam, ktoré pochopí aj ten, čo ich osobne nezažil, sa však pridáva aj hlboké a nemenej bolestné duchovné utrpenie. Sú to roky veľkého rozmachu a šírenia Hnutia fokoláre vo svete, v Katolíckej cirkvi i mimo nej. Zdá sa, že po dlhom období zasievania a čakania prišlo obdobie hojnosti plodov. No ochorenie, ktoré sužuje telo, si vyžiadalo zastavenie: „Práve teraz? A čo ak nastala moja ‚hodina‘? Prečo?“ Chiara je pripútaná na lôžko a za pomoci lekárov zápasí s ochorením, ale aj s Bohom spôsobom, ktorému sa priučila od svojho „vnútorného Učiteľa“. Tým prostriedkom je evanjelium, Slovo, ktoré jediné dokáže dať odpovede na tie najhlbšie otázky srdca a ducha. Dáva si pozor, aby o svojom psychickom a fyzickom stave nedávala príliš vedieť, keďže sa obáva, že by mohol vyvolať prekvapenie, strach a znepokojenie. O všetkom však vedia najbližšie osoby z jej okolia. Vždy im všetko komunikovala, pretože „vnútorný Učiteľ“ je prítomný medzi dvoma alebo troma zjednotenými v jeho mene (porov. Mt 18, 20). Na túto jedinečnú perlu stavila celý svoj život. A Učiteľ jej odpovedá. Šiesteho decembra 1973 sa krátko, no intenzívne prihovára

skupine zodpovedných za Hnutie fokoláre. Jej slová sú priame, úderné a majú kontemplatívno-mystický nádych. Odovzdáva svoju skúsenosť nového, doteraz neprebádaného chápania evanjelia. Sám názov, ktorým predstaví tento svoj objav, vzbudzuje úžas a záujem: *Tvrdosť evanjelia*. O čo ide? Chiara to vysvetľuje takto: „Teraz som si uvedomila, že v evanjeliu existuje aj čosi iné. A jedno po druhom sa mi v mysli vynárali podobné slová: ‚Teraz je moja duša vzrušená...‘ (Jn 12, 27); ‚Doľahla naňho hrôza a úzkosť. Vtedy im povedal: Moja duša je smutná až na smrť‘ (Mk 14, 33-34); ‚Blahoslavení plačúci, lebo oni budú potešení‘ (Mt 5, 4); ‚Blahoslavení, ktorí teraz plačete, lebo sa budete smiať‘ (Lk 6, 21-22); ‚Keď sa priblížil a zazrel mesto, plakal nad ním‘ (Lk 19, 41). A keď zomrel Lazár, ‚Ježiš zaslzil‘ (Jn 11, 35)... Existuje teda aj tvrdý aspekt evanjelia, ktorým musíme prejsť aj my, kresťania? Nevydávali svedectvo o evanjeliu len príbytky, miesta alebo mestečká ako Loppiano, kde z tváre každého žiari radosť? Mohli svedčiť o dobrej zvesti aj ľudia sklúčení, plní úzkosti a žiaľu? Budeme jedného dňa azda opätovne a vytrvalo prosiť, a nikdy nedostaneme? Áno, je to tak.“

O necelých dvadsať dní nato sú Vianoce. Chiara všetkým pošle pozdrav plný priání. Uprostred skúsenosti bolesti a svetla, ktorou si práve prechádza, ho sformuluje, akoby išlo o „závet“ celého jej života. Je to ďalšie prekvapenie. „Ak by som mala dnes opustiť túto zem a požiadali by ste ma, aby som vám zanechala svoje posledné slovo, ktoré by vyjadrovalo náš Ideál, povedala by som vám – ‚budte rodinou‘.“

Ak by som mala dnes opustiť túto zem a požiadali by ste ma, aby som vám zanechala svoje posledné slovo, ktoré by vyjadrovalo náš Ideál, povedala by som vám – „budte rodinou“.

Neskôr to pochopí lepšie, keď ju Duch prevedie konkrétnymi okolnosťami. Nakoniec sa zrodila jedinečná „rodina“, malá komunita, ktorej dá meno „fokoláre“.

Foto: Città Nuova

Rok 1971: Chiara v Città Nuova s bratom Ginom, Lucarinim a Bosellim

chala svoje posledné slovo, ktoré by vyjadrovalo náš Ideál, povedala by som vám – ‚budte rodinou‘. A viem, že by ste ma celkom iste dobre pochopili. (...) V podstate by som Ježiša v sebe nechala zopakovať: ‚Milujte sa navzájom... aby všetci boli jedno!‘ (porov. Jn 15, 12; Jn 17, 21).“

Rodina je istotne jedno z tých slov, ktoré sú Chiare Lubichovej najdrahšie. Dalo by sa povedať, že sociálna a duchovná realita, ktorá je spojená s týmto pojmom, boli v jej živote prítomné už od začiatku. Stačí si spomenúť na skúsenosť náhle, nečakanej a hlbokjej kontemplácie v Lorete, ktorú ako mladučké dievča prežila v Nazaretskom domčeku chránenom múrmi známej baziliky. Chiara (v tom čase používala ešte svoje krstné meno Silvia) cítila, že ju Boh volá, aby ho nasledovala spôsobom plne ľudským a zároveň celkom božským, ktorý jej dal poznať práve v Nazaretskom domčeku. Neskôr to pochopí lepšie, keď ju Duch prevedie konkrétnymi historickými okolnosťami, až sa nakoniec zrodila jedinečná „rodina“ ako malá komunita, ktorej dá meno „fokoláre“. Spoločenstvo je skutočne originálne, pretože sa v ňom stretli osoby, ktoré sa Bohu zasvätili, ako

aj osoby žijúce v manželstve. Spájala ich spoločná snaha a túžba patriť celé Bohu. Ako to bolo možné? Cesta, pravdaže, nebola jednoduchá. Spomenieme len zopár dôležitých údajov. Cirkev niekoľko rokov pokladala ženatých fokolárov a vydaté fokolárky len za „pričlenených“, ktorí v plnom zmysle slova neboli súčasťou fokoláre. Chiara to však vnímala takto: „Svet azda aj nevidí nič z toho, čo dôverne prúdi medzi týmito fokolárinami (ženatými a vydatými) a Bohom; nemôžu ponúknuť kňazstvo alebo vonkajší stav panenstva, ponúkajú však lásku“ (Regula z roku 1958). Až kým 8. decembra 1962 pred Chiarou, donom Foresim a stodvadsiatimi ženatými fokolárinami a vydatými fokolárkami Iginio Giordani, v hnutí známy ako Foco, „zanietene zdôrazňoval, že fokolárini žijúci v manželstve majú vôľu a sú schopní úplného darovania sa podľa ideálov Druhého vatikánskeho koncilu, ktorého prvé zasadanie sa skončilo len predchádzajúci deň“ (Storia di Light, porov. Nuova Umanità 235). O dva roky nato vo Valtournanche sama Chiara už môže oznámiť: „Dôverovala som Pánovi, že zasiahne. (...) Cirkev tu videla problém: ako to, že človek ži-

júci v manželstve, ktorého viaže rodina, môže byť späť s rádom a to takým silným spôsobom, že zloží sľuby? Vy ste skutočne zasvätené osoby (...), no keďže Mária vymyslela niečo také, ako je Loretánsky domček, bolo potrebné, aby Cirkev privrela oči a schválila nás.“ A skutočne, Cirkev schvaľuje pravidlá (v tom čase nazývané regula, pozn. prekladateľa), ktoré vyjadrujú, že fokoláre tvoria fokolárini či fokolárinky, ktorí skladajú sľuby, a ženatí fokolárini či vydaté fokolárinky so súkromnými prísľubmi chudoby, čistoty a poslušnosti. Uskutočňuje sa tak originálne spolužitie panien či panicov a osôb žijúcich v manželstve, ktoré Chiara duchovným spôsobom videla už v Lorete. Možné je to len vďaka nanovo objavenému evanjeliómu „životnému štýlu“, ktorý Chiara zhrnula v nezabudnuteľnom spise *Po čom volajú moderné časy*. Zakončuje ho týmito slovami: „Lebo naše časy, ako všetky časy, volajú po tom najľudskejšom a najbožskejšom, na čo si možno pomyslieť: po Ježišovi a Márii, po Slove Boha, tesárovom synovi, po Stolicy múdrosti, matke v domácnosti“ (Ch. Lubichová, *Vo svetle lúčů*, Nové mesto 1996, s. 8.).

Chiara Lubichová

Prvé príznaky kolektívnej spirituality

Aká je teda naša „komunitárna“ spiritualita? Aké sú jej charakteristiky?

Pozrieme sa predovšetkým na to, ako sa zrodila a či v našej histórii nie sú nejaké charakteristické epizódy, ktoré ju predznamenávajú.

Náznakom už možno bola túžba, ktorú sme vyslovili počas vojnových hrôz: keby sme mali zomrieť, naším spoločným želaním bolo, aby nás pochovali do jedného hrobu s nápisom: „A my sme uverili v lásku“ (1 Jn 4, 16).

Viera v lásku nám umožnila začať nový život tým, že sme najrozličnejšími spôsobmi milovali chudobných.

Táto skúsenosť nám veľmi skoro dala svetlo v tom, že je potrebné milovať každého brata, aby sme skutočne boli kresťankami.

Vtedy, keď sme my všetky, prvé fokolarínky, začali milovať svojich blížnych, uskutočňovalo sa nové prikázanie a v každej z nás sa zrodilo rozhodnutie, ktoré bolo vyslovené v akomsi pakte: „Ja som pripravená dať život za teba. Ja za teba.“ Každá za každú.

Neskôr, v priebehu rokov, sme v tomto pakte začali vidieť základ, na ktorom stálo celé Hnutie fokoláre. Prejavila sa v ňom podstata hnutia – vzájomná láska (až do miery položiť život), ktorá dala vznik kolektívnej spiritualite. To bola zásadná udalosť z prvých dní nášho života. Ako jeho dôsledok vzniklo duchovné spoločenstvo našich skúseností a spoločenstvo majetku.

Vzájomná láska nás mala do viesť až k tomu, že sa strávime v jedno, až k tomu, že zakúsime jednotu.

Potom prišla tá udalosť v protiteckom kryte, kde sme čítali Ježišov testament, ktorý sa nám ukázal ako magna charta toho, čo sa malo zrodiť.

Naša láska k bratovi bola taká radikálna a rozhodná, že sme kvôli nej stratili zo zreteľa každý iný cieľ, dokonca i svätosť, ako sa vtedy chápala. Keby sme sa my, ktoré sme boli povolané na novú cestu, ňou zaoberali, neuchránilo by nás to od lásky k sebe a od sebeckva. Osobná svätosť mala vyrastať z nášho života jednoty.

Potom prišli prvé myšlienky o bratskej jednote.

V roku 1947 sme na základe predchádzajúcej skúsenosti definovali jednotu: „Jednota! Jednota! Aká božská krása! Nemáme ľudské slová, aby sme vyjadrili, čím je! Je to Ježiš.“

Požiadavky minulosti

V minulých storočiach si ľudia často mysleli, že majú ísť k Bohu sami. Je to ešte dôsledok vzdialeného obdobia dejín, keď sa u kresťanov umenšil prvotný zápal, pri ktorom si spoločenstvo v Jeruzaleme sľúbilo jedno srdce a jednu dušu, a keď sa po prekonaných prenasledovaniach domnievali, že si zachránia svoju vieru, keď sa stiahnu na púšť. To je obdobie pustovníkov.

Aj keď sa tak zachránilo mnoho kresťanských princípov a mnoho pustovníkov sa stalo svätými, napriek tomu sa často strácal pojem o hodnote brata v duchovnom živo-

„Ja – brat – Boh.“
K Bohu ideme
spolu s človekom,
spolu s bratmi,
ba dokonca
prostredníctvom
človeka.

te, alebo sa v človeku dokonca vide-
la prekážka na ceste k Bohu.

To sú teda „individuálne“ spiri-
tuality. Aj keď tajomstvo mystického
Tela spôsobuje, že celkom také nie
sú, lebo to, čo sa stane jednému člo-
veku, má vždy dosah i na druhých.
A je to tak aj preto, že títo kresťania
vždy obetovali Bohu dlhé modlitby
a náročné pokánia za svojich bratov.

Súčasná potreba

Dnes sa časy zmenili. V na-
šej dobe Duch Svätý naliehavo vo-
lá ľudí, aby kráčali spoločne s inými
ľuďmi, aby dokonca boli jedno srd-
ce a jedna duša so všetkými, čo si to
prajú.

Dvadsať rokov pred koncilom
Duch Svätý pobádal naše hnutie,
aby urobilo slávnostný obrat k ľu-
ďom.

V súlade so spiritualitou jednoty
ideme k Bohu práve tým, že prechá-
dzame cez brata.

„Ja – brat – Boh“, hovorieva-
li sme. K Bohu ideme spolu s člo-
vekom, spolu s bratmi, ba dokonca
prostredníctvom človeka.

*Z talianskeho originálu Una via
nuova – la spiritualita dell'unità, Rím
2002. Vydalo nakladateľstvo Nové
mesto, Praha 2005. Sloven-
ský preklad vyjde tohto roku vo
Vydavateľstve Nové mesto.*

Spoločenstvo duší

Kolegamento,
Rocca di Papa 22. septembra 1994

Najdrahší,

minule som vám radila, aby ste
si navzájom vyjadrili nadprirodze-
nú lásku, čiže urobili „pakt“, ako to
nazývame, a tak opäť urobili prvý
krok v našej kolektívnej spirituali-
te. Takto sme v našom srdci vytýči-
li a zakotvili to, čo je jej prvým opor-
ným bodom.

A odpoveď bola skutočne nád-
herná! Prichádzali mi ohlasy a sprá-

vy z celého sveta. Potvrdzujú „revo-
lúciu“, ktorú vyvolalo objavenie toh-
to nášho postoja. A dozvedám sa
tiež o radosti, ktorá prýšči z konania
niečoho, čo sa naozaj páči Ježišovmu
srdcu.

Tentoraz však prejdeme
k druhému bodu. Je ním takzvané
„spoločenstvo duší“.

Mnoho ráz sme o ňom už poču-
li rozprávať. A viac alebo menej sme
ho aj robili, aspoň do istej miery,
v celom hnutí.

Usilujme sa naň dnes lepšie za-
merať.

Ak je jednou z kresťanských
praktík, ak slúži na naše posväco-
vanie, bude musieť v sebe zahŕňať
aj kríž. Aj ono, podobne ako „pakt“,
nás bude niečo stáť. Jasný však je, že
ak sme pripravení dať za bratov ži-
vot, čo s Božou pomocou chceme,
musíme byť ochotní aspoň im otvo-
riť vlastné srdce. „Spoločenstvo du-
ší“ musíme medzi sebou vytvárať
preto, aby sme dávali do spoločného
duchovné dobré, ktoré vlastnime,
a tak prispievali ku svätosti druhých,
ako aj našej. My vieme, že „sme“ do
tej miery, do akej „sme pre druhých“.

Dávame do spoločného všetko,
čo je pekné, čo môže poslúžiť na svä-
tosť, a tým sú v neposlednom rade aj
plody našej meditácie.

My všetci interní sme podľa na-
šich pravidiel povolani venovať ur-
čitý čas (polhodinu, dvadsať minút,
desať minút) meditácii, alebo – ako
vravia gen – „ísť do hlĺbky“.

Týmto spôsobom sa denne –
prostredníctvom čítania Svätého
písma, úryvkov našej spirituality,
spisov svätých alebo cirkevných do-
kumentov vhodných na tento cieľ
– udržujeme v súzvuku s naším
Ideálom. Postavíme sa do Božej prí-
tomnosti, uvedomíme si stav náš-
ho duchovného života, necháme
sa osvietiť tou či onou témou, kto-
rú máme pred očami. Rozprávame
s Najsvätejšou Trojicou, s Ježišom,
s Otcom či Duchom Svätým alebo
s Máriou o všetkom, čo zaujíma na-

šu dušu; urobíme si predsavzatia,
ktoré potom realizujeme.

Je to všetko dobré? Je to výbor-
né a treba to robiť stále lepšie, a pod-
ľa možností zakaždým s väčšou dô-
slednosťou.

Sama meditácia, aj keď vykona-
ná dokonale, nie je však ešte opor-
ným bodom našej kolektívnej spiri-
tuality. To, a možno lepšie ako my,
robia tí, čo žijú individuálnu spiritu-
alitu. A meditácii sa venujú tiež ve-
riaci iných náboženstiev.

My sme povolani odovzdávať to,
čo nám Pán dal pochopiť v medita-
cii, a to, čo je jej plodom, aby to slúži-
lo na ošoh aj iným. A toto robíme pri
„spoločenstve duší“.

Preto je nutné určiť si s naši-
mi bratmi alebo sestrami čas, kedy
to budeme robiť. Sami zväzťe, kedy
a ako často sa môžete stretnúť – dva-
krát do týždňa, raz, raz za dva týžd-
ne. Pre naše povzbudenie si pripo-
meňme, že to, s čím sa nepodelíme,
sa stratí; zatiaľ čo to, čo darujeme –
okrem toho, že prospieva druhým –
sa vráti umocnené do duše darcu.

Príklad „zdieľania duše“ nám
dáva Panna Mária u svojej príbuznej
Alžbety. V *Magnifikate* Ježišova ma-
tka, plná pokory, rozpráva o sebe, čo
v nej vykonal Boh, a robí to na Božiu
slávu. Zrejmé je, že medzi ňou a ses-
ternicou už bola vzájomná láska, ale
Magnifikat ju nanovo upevnil.

Tak to musíme robiť aj my.
Musíme byť opatrní, aby všetko slú-
žilo výlučne pre dobro bratov, aby
v tom nebolo nič, čo by mohlo byť
našou samochválou.

Začnime teda pravidelne
praktizovať tento druhý oporný bod
našej spirituality. Toto duchovné
spoločenstvo bude dávať vždy nový
rozbeh nášmu životu Ideálu. Bude
nám pomáhať lepšie milovať Boha
v jeho vôli, ktorá pre nás zname-
ná práve žiť kolektívnu spiritualitu,
a tak aj uvádzať do života októbrové
slovo, ktoré požaduje milovať Boha
„z celého svojho srdca, z celej svojej
mysle, z celej svojej sily“.

Zuzana Hanusová

Otca si Boh použil, aby svojím životom apoštoloval ešte aj na smrteľnej posteli

Otca viezol do nemocnice s úrazom. Po operácii sa však nakazil covidom a syn ho už nikdy viac nevidel živého. Napriek tomu lekárom nič nevyčíta, naopak, ďakuje im za obetavú starostlivosť a nasadenie. Vie, že robili všetko, čo mohli.

„Určite aj nám to prišlo ako veľká bolesť, že nemôžeme byť pri otcovi, pri jeho odchádzaní. Tiež som sa s tým musel vysporiadať pred sebou aj pred Bohom. Človek by tam chcel byť, držať ho za ruku,“ hovorí Jozef Polák z Prešova o úmrtí svojho otca na covid.

Ako sa váš otec dostal do nemocnice?

Otec býval so sestrou, ktorá chodila do práce a on bol v tom čase sám doma. Ubúdalo mu síl, preto sám už dlhšiu dobu ani nevychádzal von. Kým sa dalo, chodieval ešte denne spolu so sestrou na svätú omšu k prešovským saleziánom.

Na Silvestra, keď sa sestra vrátila z kostola domov, našla ho ležať na zemi. Nevládala ho zodvihnúť, volala mi, tak som utekal k nim. Spoločne sme ho posadili a hneď sme videli, že jedna noha mu neslúži. Volal som na pohotovosť a poslali nám rovno sanitku. Boli veľmi milí, ošetrili ho a lekárka povedala, že asi pôjde o zlomeninu.

Hneď sa mi vybavilo, že v jeho veku to môže byť vážne. Odviezli ho na traumatológiu, kde ho zroentenovali a potvrdili, že má zlomeninu stehennej kosti. Hneď na Nový rok ho mali operovať. Spravili mu test na covid, bol negatívny. Samozrejme, musel ostať v nemocnici, a to bolo naposledy, čo sme sa videli.

Aj vám v tej chvíli napadlo, že by to mohlo byť poslednýkrát, čo sa vidíte?

Áno, lebo na dverách oddelenia, kam ho previezli, bol oznam, že návštevy sú zakázané. Tak som mu povedal: „Ocko, drž sa. Nevieam, kedy sa uvidíme. Neboj sa, bude to dobré!“

V nemocnici sa však k jeho prvotnej diagnóze pridružil covid.

Na Nový rok ho teda operovali, operácia dopadla dobre, po pár dňoch dokonca začali s rehabilitáciou. Ale po týždni nám volali z oddelenia, že ho testovali. Žiaľ, test bol pozitívny na covid a museli ho previezť na špeciálne oddelenie pre covidových pacientov.

Aká bola vaša prvá reakcia? Viem si predstaviť, že asi človeka nahnevá, keď do nemocnice viezol blízkeho človeka s bežným úrazom a potom takáto šokujúca správa...

Prvá vnútorná reakcia bola výčitka, ale v duchu som musel uznať, že asi urobili všetko, čo bolo v ich silách.

Povedal som si: Ježišu, aj toto je tvoja tvár utrpenia a pomôž nám to prijať. Do poslednej chvíle sme dúfali, že to bude dobré, hoci sme

*Pre nás
bolo dôležité
uviesť si,
že aj za týmto
je Boh – Láska.*

si museli pripustiť, že sa to môže skončiť aj fatálne.

Ako ste vy a vaša sestra vnímali tento jeho stav?

Rozprávali sme sa otvorene. Zverovali sme to len do Božích rúk. Treba však povedať, že otec bol celý život zdravý človek, vážne diagnózy sa mu vyhýbali. Podvedome sme však cítili, že musíme byť pripravení aj na jeho odchod. Posledné roky, zvlášť po smrti mamy, sa veľmi intenzívne venoval čítaniu Svätého písma a duchovnej literatúry. Kým vládal, chodil denne na omšu a pristupoval k svätému prijímaniu. Pred Vianocami bol ešte na spovedi a tieto skutočnosti nám dodávali pokoj, že otec – čo sa týka jeho duše – je dobre pripravený...

Ležal na izbe s jedným mužom, sedemdesiatnikom. Zhodou okolností sme sa dozvedeli cez našu známu, ktorá s týmto pacientom bola rodina, o jeho slovách, že v živote nevidel muža modliť sa tak vrúcne, ako sa modlil náš otec. Ten spolubývajúci pod dojemom celej situácie prijal sviatosti. Takže otca si Boh použil, aby cez príklad svojho

života apoštoloval ešte aj na smrteľnej posteli.

Kol'ko trvalo akútne obdobie jeho nákazy?

Necelý týždeň od testu. Pri vedomí bol až do konca. Ja som s ním hovoril ešte v deň úmrtia, hoci už komunikoval ťažko.

Asi tri dni pred jeho smrťou na oddelenie nastúpili kňazi ako sanitári. V prešovských nemocniciach bolo vtedy pätnásť kňazov. Jeden z nich slúžil aj na covid oddelení, roznášal stravu, presúval pacientov a poskytoval duchovnú službu. Otcovi nosil Eucharistiu a dal mu aj pomazanie chorých. Tento kňaz bol v deň jeho smrti v službe a pred odchodom ho prišiel pozdraviť. Keď bol pri výťahu, akoby počul vnútorný hlas, aby sa k nemu ešte vrátil. Vo chvíli, keď vstúpil do izby, otec naposledy vydýchol. Kňaz zavolał personál a spoločne sa pomodlili.

Keď sme sa o tejto skutočnosti dozvedeli, vyhladali sme kontakt na toho kňaza a zavolali sme mu. Chceli sme mu poďakovať a on bol prekvapený, že sme si dali tú námahu a ozvali sa mu. Povedal nám, že on

ďakuje otcovi, lebo vďaka nemu bol disponovaný počúvať vnútorný hlas a vrátiť sa k nemu v potrebnej chvíli. Mali sme radosť z toho, že otec nezomieral sám.

Akú skúsenosť ste mali s lekármi na covid oddelení? Určite sú naplno vyťažení, zostal im čas na komunikáciu s rodinou?

Ja neviem, či sme mali šťastie alebo nás Boh takto viedol, ale ja sa nemôžem na komunikáciu s lekármi a personálom sťažovať ani v najmenšom. Zdravotné sestry boli vždy ochotné otcovi odniesť veci, ktoré sme doniesli. Keď mu vypadol mobil, ochotne mu ho opravili a mohli sme opäť telefonovať. Lekári boli veľmi ochotní. Ošetrojúci lekár poskytol všetky informácie, dokonca nás informoval o tom, že za otcom bol kňaz a je oňho duchovne postarané.

Mnohé rodiny prežívajú úzkosť z toho, aby ich blízki nebudaj neskončili na covid oddelení a aby nemuseli byť v najťažších chvíľach sami...

Určite aj nám to prišlo ako veľká bolesť, že nemôžeme byť pri otcovi, pri jeho odchádzaní. Tiež som sa s tým musel vysporiadať pred sebou aj pred Bohom. Človek by tam chcel byť, držať ho za ruku. Všetko sme s dôverou zverovali Bohu. Ale každá situácia je iná, aj každá rodinná okolnosť je iná, netrúfal by som si radiť iným rodinám. My môžeme dať len našu skúsenosť, a to je príbeh človeka, ktorého život sa formoval vierou v Boha. Pre nás bolo dôležité uvedomiť si, že aj za týmto je Boh – Láska. Veríme, že všetko slúži na naše posvätenie. I bolesti a ťažké udalosti. Zároveň sme vďační za všetkých ľudí, ktorí otcovi a nám pomáhali, za zdravotníkov, kňazov, za spoločenstvo, ktoré sa modlilo s nami...

Celý rozhovor si môžete prečítať na nm.sk.

Martina Baumann

Marketingový manažér: Za každým rozhodnutím je človek. Potenciál firmy stojí na ľuďoch

Ekonomika spoločnosti poukazuje na človeka a jeho potreby. A tiež na to, aké dôležité je prepať svoje možnosti a sily pri podnikaní, aký zmysel má vytváranie spoločností a aké dôležité je podať pomocnú ruku tým, ktorí ju v danom okamihu najviac potrebujú. Tomáš Sepp, ktorý pracuje ako marketingový manažér v spoločnosti Baumit, v nasledujúcich riadkoch hovorí o tom, aký dôležitý je ľudský kapitál pre firmu.

Ste dlhoročným členom Ekonomiky spoločnosti. Aká bola vaša motivácia ísť touto cestou?

Ekonomika spoločnosti sa stala mojou srdcovou záležitosťou pred viac ako 20 rokmi. Imponovala mi samotná myšlienka, ktorej cieľom je lepšie nastaviť fungovanie ekonomických princípov na jednej strane. Na druhej strane je zameraná na chudobného človeka, respektíve ľudí na okraji spoločnosti, ktorí potrebujú pomoc. Treba stále myslieť i na spoločné dobro, čo, žiaľ, pre mnohých podnikateľov neplatí. Sme svedkami, že značná časť celosvetových ziskov a kapitálu sa koncentruje v rukách niekoľkých jednotlivcov a zisky nie sú zmysluplne distribuované.

Takých iniciatív na pomoc chudobným je niekoľko. Čím sa potom líšite od ostatných?

Často sa ma ľudia pýtajú, aký je rozdiel medzi filantropiou a Ekonomikou spoločnosti. Mnohé filantropické projekty sú síce dobré, ale sú to viac-menej ad-hoc projekty. Väčšina subjektov sa totiž rozhoduje na základe jednorazových projektov

či jednorazovej pomoci a podpory. Naproti tomu Ekonomika spoločnosti sa snaží pomáhať systematicky a produktívne, teda dlhodobo.

Časť ziskov smeruje do pomoci núdnym prostredníctvom sociálnych projektov a iniciatív, čo dáva úplne iný zmysel aj samotnému podnikaniu a zainteresovaným v procese. Ekonomika spoločnosti postavila do svojho centra človeka a vzťahy, a nie zisk, ako je to v podnikaní bežné. Zisk, ktorý je, samozrejme, pre zdravé fungovanie firmy nevyhnutný, sa stáva prostriedkom na dosahovanie dobrých cieľov, slúžiacich človeku a spoločnému dobru.

20 rokov je naozaj veľmi dlhé obdobie. Menil sa s tým aj váš život, súkromie a práca?

Určite, veď keby ma to nezmenilo, asi by to bolo zlé. Všetko, čo robím, či už pre potreby Ekonomiky spoločnosti alebo pre potreby firmy, v ktorej pracujem, tak sa snažím robiť v kontexte a z hľadiska prízmy tohto projektu.

Niektorí si myslia, že je určená len pre tých, ktorí majú vlastné firmy, vlastný biznis, my však radi používame slogan „Ekonomika spoločnosti je cesta pre všetkých“, pretože jednoducho nás učí novým spôsobom, ako nazerať na veci. Chceme zmeniť paradigmu alebo zmeniť DNA nazerania na veci a konania. Už v samotnom názve hovoríme o tvorení a budovaní spoločnosti, tento prvok napríklad v tej spomínanej filantropii absentuje alebo je prítomný len čiastočne. Chceme vytvárať určitý vzťah s tým, s kým ideme tvoriť niečo dobré pre toho, kto to potrebuje. A tá potreba vytvárania vzťahu je stále väčšia.

Väčšia potreba?

Tak ako hovorí pápež František, že pomoc chudobným nie je potrebná iba v materiálnej podobe, našťastie toto sa zlepšuje. Nevyhnutná je však aj pomoc, ako vytvárať vzta-

hy a pomáhať ľuďom v sociálnej izolácii.

A tak ako človek potrebuje spoločnosť – či už rodinu, priateľov a všetko to, čo je nevyhnutné na to, aby mohol fungovať –, tak sa ukazuje, že aj to budovanie makrospoločností v rámci firiem je veľmi užitočné a plodné. Firmy takisto potrebujú spoločnosť ďalších firiem, aby sa mohli rozvíjať.

Ekonomika spoločnosti sa snaží združovať subjekty, ktoré takto rozmýšľajú, aby sa mohli vzájomne inšpirovať, povzbudzovať, vymieňať si skúsenosti, a celé to funguje na báze prirodzeného spájania firiem, ktoré majú jeden spoločný cieľ.

Firmy čelia obrovským stratám, niektoré zanikajú. A takýto projekt by mohol pomôcť aj pri nastavení podnikania v čase krízy. Zamýšľali ste sa aj nad tým, ako vás pandémie v rámci hnutia posunie?

Zamýšľali a pozerali sme sa na aktivity týmto smerom, poskytli sme aj konzultácie. Vždy keď príde nejaká kríza alebo pandémie, tak je šanca, aby to dalo tých ľudí dokopy. Posledný rok v pandémie nás preveruje, či vlastne máme tú vnímavosť na problémy, ktoré sa vyskytnú. Ako domino efekt príde vlna bankrotov, veľa firiem to neprežije. Preto by sme mali byť oveľa viac vnímaví, viac sa aktivizovať a snažiť

Pozitívnu stránkou problematiky je, že sme nútení ísť k podstate veci.

Značná časť celosvetových ziskov a kapitálu sa koncentruje v rukách niekoľkých jednotlivcov a zisky nie sú zmysluplne distribuované.

---

sa aj v rámci networkingu vzájomne si pomôcť rôznymi spôsobmi...

A ako si vzájomne pomôcť? Ak aj nemá možno financie, čo všetko sa dá urobiť?

Pre mňa jednou takou najrukopnejšou formou pomoci, čo je zároveň aj jedným z cieľov Ekonomiky spoločnosti, je dať prácu. Nie je to jednoduché, to si uvedomujem.

Spomenul by som príklad firmy Ekonomiky spoločnosti Trans-Technik z Brna. Majiteľ Peter Láska nám hovoril vlastnú skúsenosť s krízou v roku 2008 – 2009. Kým klasický podnikateľ by prepustil časť ľudí, aby udržal chod firmy, tak on neprepustil ani jedného človeka. Zvolal všetkých zamestnancov a odprezentoval im, v akej situácii sa nachádzajú. Výsledkom tohto spoločného riešenia bolo, že sa dohodli na určitom znížení miezd na

prechodné obdobie, a čiastočné straty kompenzoval z úspor, ktoré firma vytvorila. Takto spoločne krízu prekonali. Po kríze sa firma vrátila do pôvodných čísel, dokonca potom ešte ďalej rástla.

Typická veľká firma si zvykne najať dočasný krízový manažéra... Ako potom donútiť, samozrejme, v úvodzovkách, takéto firmy k tomu, že sa to dá robiť aj inak?

Naozaj donútiť len v úvodzovkách... to je to spomínané DNA. Ak teda hovoríme rečou biznisu, je to o zmene firemnej kultúry. Štandardné nazeranie na úspech firmy je v číslach, tržbách, v efektívnosti a podobných parametroch. Je veľmi málo spoločností, ktoré hovoria o úspechu aj v rámci sociálneho kapitálu – teda ľudí.

Pritom každý dobrý manažér vie, že najcennejším kapitálom fir-

my sú práve ľudia. Ak sa začneme na to pozeráť z pohľadu, že jedným z cieľov je si ľudí udržať, investovať do nich, tak potom sa vo finále budeme inak rozhodovať, aj keď na úkor tých čísel.

Opýtajme sa však, čo má de facto tá firma z toho, že dosiahne nejaké čísla, splní plán, vygeneruje zisk, ktorý v prípade korporácií odíde niekde do centrály, a väčšinou ani nevieme, na aký účel. Vlastne sa niečo splní, odškrtneme si splnenie úloh, ale nie je tam žiadna kvalita, niečo, čo by niekoho urobilo šťastnejším, spokojnejším a najmä, čo by dalo hlboký zmysel tomu, čo robíme. Naopak, ak niekomu „zachránim krk“, lebo viem, že v tej rodine sú tri deti a nebudú mať čo jesť, tak sme úplne niekde inde. A vtedy vidím zmysel, že ja ako firma alebo zamestnávateľ urobím dobrú vec. Všetky rozhodnutia by som mal robiť z pohľadu človeka, lebo za každým jedným rozhodnutím je človek.

Ale v korporáte to už pôjde asi ťažšie, šéf často netuší, z akých pomerov ten-ktorý zamestnanec prichádza, či má rodinu, deti. Nebolo by lepšie, ak by práve v takýchto inštitúciách pracovali ľudia, ktorí by riešili aj niečo takéto?

Áno, bolo by to fajn, ale vyvažujeme sa nejakých technických riešení, že zamestnáme nejakého manažéra a zavedieme to. Podľa mňa sa to nedá celkom takto riešiť.

Treba sa pýtať, že či je vôbec zmysluplné budovať takéto obrovské štruktúry – korporácie s niekoľko tisíc zamestnancami. Bolo by dobré sa pýtať tých zamestnancov, ktorí takto pracujú, že ako to vnímajú oni, aký je ich pohľad na firemnú kultúru, ktorú zažívajú. Často sa, žiaľ, cítia byť použítí, využití a niekedy dokonca až zneužití, najmä keď hovoríme o mladých ľuďoch a ich potenciáli. Často sa po-

tom stáva, že po dvoch-troch-piatich rokoch, keď sú vyžmýkaní ako citrón, odchádzajú preč, aby robili niečo, čo ich naplňa.

Zaujímavo o tom hovorí aj Luigino Bruni, konkrétne na príklade korporácií, ktoré často a veľmi účelovo vytvárajú mladým ľuďom podmienky, ktoré sa podobajú náboženstvám – doslova budujú firmy na obraz chrámu. Sú to príjemne zariadené spoločnosti, kde zamestnanci nielen pracujú, ale aj jedia, športujú, trávajú voľný čas, relaxujú a pomaly aj spia. Za tým je, žiaľ, často len cieľ, aby bol človek čo najviac využitý pre potreby korporácie.

Aké príbehy alebo myšlienky vás zaujali z online stretnutia Františkovej ekonomiky (EoF) v Assisi?

Oslovila ma myšlienka, že sa celé toto podujatie situovalo do Assisi. Odkaz a charisma sv. Františka z Assisi je stále aktuálna. Bol prvý, kto vymyslel banky pre chudobných, a práve chudoba je akoby srdcom františkánskej spirituality.

Ocenil som pohľad mladých ľudí z rôznych častí sveta na aktuálne témy, ktoré boli zoradené do dvanástich pracovných skupín – tzv. „villages“. Každá z nich reprezentovala jednu z dôležitých výziev, akými sú napríklad: ekológia a udržateľnosť, etické investovanie, práca a starostlivosť, energia a chudoba, otázka daňových rajov a iné. Videl som úprimnú snahu mladých ekonómov a change-makerov zmapovať aktuálnu situáciu jednotlivých okruhov/tém.

Veľa sa hovorilo o ekológii a o tom, čo urobiť, aby ľudstvo a naša planéta prežili. Pápež František vo svojom záverečnom poslanstve hovoril o vzťahu k chudobným a o tom, že nemôžeme byť v polohe asistencie, že im rozdávame peniaze alebo jedlo. Naopak, upozornil

na to, že treba robiť veci „s“ chudobnými, nie „pre“ chudobných.

Hovorilo sa o tom, že treba vyzvať politikov, aby zakázali daňové raje, lebo je to jednoducho okrádanie niektorých krajín, v ktorých by mali tie peniaze skončiť. Dôležitou témou je i zrovnoprávnenie žien a mužov pri odmeňovaní.

Jedna z dôležitých tém EoF bola i zmena finančného systému, pretože nie je dobre nastavený. Muhammad Yunus, ktorý v roku 2006 získal Nobelovu cenu za mier, tu hovoril o jednej z najväčších nespravodlivostí. Konkrétne o tom, že banky, do ktorých si ukladáme svoje peniaze, s nimi nakladajú bez toho, aby sme to my dokázali ovplyvniť. Napríklad som ekologický aktivista a chcem pomôcť k zmierneniu dosahu globálneho otepľovania. Vložím do nejakej banky peniaze a nespravodlivé je, ak potom banka vloží moje peniaze spolu s ostatnými do nejakých fondov, ktoré ťazia ropu, alebo do firmy, ktorá vyrába zbrane. Hovoríme o tzv. etickom investovaní.

Máme veľký, priam morálny záväzok všetky tieto témy teraz odprezentovať a odkomunikovať ďalej. Priniesť poslanstvo Františkovej ekonomiky ľuďom, najmä mladým, aby sme potrebné zmeny vedeli urobiť zospodu, na úrovni občianskej, firemnej, ale aj rodinnej či komunitnej, komunálnej až po parlamentnú. Som presvedčený, že práve mladí sú citliví na otázky spravodlivosti, ekológie a udržateľnosti.

Našou spoločnou zodpovednosťou je meniť veci k lepšiemu vrátane zmeny a „oduševnenia“ ekonomiky, ako to hovorí Svätý Otec František. Ekonomiky, ktorá bude spravodlivejšia, inkluzívnejšia, ktorá postaví do centra svojho záujmu človeka a myslí na spoločné dobro. Tak ako sa o to úprimne snažíme aj v Ekonómike spoločenstva.

Celý rozhovor si môžete prečítať na nm.sk.

Martina Baumann

Nenápadné gule zhodia na zem a čakajú, kým vyrastie strom

Počuli ste už niekedy o seedball? Nenápadné guľôčky alebo loptičky, ktoré majú vnútri semienko, stačí len zhodiť a potom čakať, kým z nich vyrastú rastliny. Znie to príliš jednoducho? Áno, také to skutočne aj je. Rýchle, efektívne, nenáročné a lacné riešenie. Samotní výrobcovia sa riadia heslom „JUST THROW AND GROW“. V Keni tieto gule používajú na opätovnú výsadbu stromov, ktoré sa časom čiastočne alebo úplne vytratili z ich pôvodného prostredia. Hovoria tomu aj „seed bombing“. Ide o techniku na opätovné zalesnenie či zavedenie vegetácie do pôdy tým, že zhadzujú spomínané loptičky do pôdy. A tak z neplodnej zeminy vznikne pôda, kde rastú rastliny a stromy.

Túto metódu, respektíve bombardovanie, zvyčajne používajú v Keni pri väčších projektoch, keď stovky loptičiek naraz zhodia do jednej oblasti. Tieto semenné gule na báze biouhlia sa používajú takmer v každom regióne na opätovné vysádzanie ekosystémov. Do pôdy ich hádžu niekoľkými spôsobmi, či už ručne, alebo aj za pomoci vrtulníkov. Tie využívajú najmä pri väčších plochách. Práve štruktúra a povrch gule zaručí, že o ňu predátori nebudú mať záujem, a tak zostane na svojom mieste a môže vyrásť v rastlinu. Ako je to možné? Biopovlak loptičky pomáha chrániť semeno

vo vnútri pred zvieratami, uhlie ich totiž odrádza. Takto sa k semenu vo vnútri nedostanú vtáky, hlodavce a hmyz. Zároveň obal slúži aj ako ochrana pred extrémnymi teplotami, kým nepríde dažď. Po nasiaknutí vodou má táto guľôčka výborné vlastnosti – dokáže totiž udržať a predĺžiť vlhké prostredie okolo semena, aby sa podporilo klíčenie.

„Dávame matke prírode pomocnú ruku tým, že chránime semená pred predátormi a slnkom, kým vhodné prírodné podmienky prostredia nespustia klíčenie,“ píše sa aj na oficiálnej stránke projektu z Kene, pričom uvádzajú, že od sep-

Foto: www.seedballkenya.com

tembra 2016 takto rozdistribuovali viac ako 13 miliónov gúľ po celej krajine. „Zameriavame sa na sanáciu krajiny tak poškodenej činnosťou človeka, že prirodzené zalesňovanie je nepravdepodobné alebo nie je vôbec možné,“ vysvetľujú ďalej.

Výrobcovia ručia za eko kvalitu

Seed bombing – rýchla metóda na zalesnenie ekosystémov. Seedballs nie sú geneticky modifikované a sú 100-percentne prírodné, pričom sa využívajú semená stromov, ktoré pochádzajú z Lesníckeho centra semien v Keni s približne 220 druhmi stromov. Výrobný proces spotrebuje málo

energie, bez fosílnych palív a s nízkou uhlíkovou stopou.

Pri výrobe dbajú na to, aký dosah môže mať tento proces na životné prostredie. Obaly semien pochádzajú z recyklovaných materiálov. Výrobcovia navyše podporujú miestne malé podniky, všetky papierové tašky a obalový materiál získávajú lokálne v okolí Nairobi.

História dreveného uhlia v Keni

História používania dreveného uhlia v Nairobi sa datuje do obdobia približne pred 100 rokmi. Drevené uhlie je v súčasnosti v Keni stále kľúčovým zdrojom bioenergie a poskytuje energiu 82 % mest-

ských a 34 % vidieckych domácností. Drevárske priemysel tak predstavuje v krajine dôležité odvetvie, pretože vytvára pracovné miesta pre výrobcov dreva, výrobcov dreveného uhlia, prepravcov a predajcov.

V Nairobi sa denne spotrebuje najmenej 750 000 kg surového nesppracovaného kusového dreveného uhlia. Z tohto množstva pritom predstavuje 15 % odpad ako prach, drobné úlomky a štiepky. A práve tento zachránený odpad z dreveného uhlia je prach – zmes, ktorá sa používa na výrobu guľôčok seedball.

Zdroj: www.seedballskenya.com

inzercia

Náplň práce, právomoci a zodpovednosti

- písanie článkov s rôznou tematikou (politicko-spoločenská, rodina, vzdelávanie, lifestyle)
- vyhľadávanie, vytváranie a umiestňovanie textového a obrazového obsahu na web
- úväzok part time / full time

Osobnostné predpoklady a zručnosti

- výborné komunikačné schopnosti – písomný aj ústny prejav
- vysoká úroveň slovenskej gramatiky – písomný aj ústny prejav
- pracovná pozícia vhodná pre absolventa
- skúsenosť s písaním vlastných textov
- skúsenosti s prácou vo wordpress

Publicistický portál,
ktorý šíri kultúru dialógu.

Pridaj sa!

praca@nm.sk

Do nášho kolektívu hľadáme tvorivého človeka, novinára, ktorý chce vo svojej práci využiť svoj talent a chuť písať, sledovať spoločenské dianie, stotožňuje sa s edičnou líniou portálu nm.sk, má svoje názory, no vie si vypočuť aj názory ostatných.

Ak ťa naša ponuka zaujala, pošli nám na email praca@nm.sk spoločne so štruktúrovaným životopisom aj výber z portfólia tvojich prác a krátky komentár na jednu aktuálnu spoločenskú tému.

redakcia Nového mesta

Cirkev ukončila skúmanie kníh *Láske sa treba učiť* a vysvetlila ich použitie. Autor kníh dostal ocenenie *Fóra života*

Biskupi sa vyjadrili k sérii kníh *sexuálnej a afektívnej výchovy Láske sa treba učiť* z Vydavateľstva Nové mesto. Knihy sú určené pre rodičov, ktorí majú zvážiť správny čas a okolnosti, kedy použijú knihy pre sprevádzanie svojich detí.

Vydavateľstvo Nové mesto dostalo list od generálneho sekretára Konferencie biskupov Slovenska Mons. Mariána Chovanca, ktorý ozrejmuje závery plenárneho zasadnutia biskupov, na ktorom preberali aj okolnosti vydania kníh *Láske sa treba učiť* od autorov Ezia Acetiho a Stefanie Caglianovej.

„Sme si vedomí, že nesprávne pochopenie adresáta knihy viedlo k nedorozumeniu, v ktorom sa ale vytvoril priestor pre diskusiu a vysvetlenie úmyslov na oboch stranách. Oceňujeme váš otvorený dialóg a stálu snahu pracovať pre dobro Cirkvi a s Cirkvou,“ píše biskup Marián Chovanec Vydavateľstvu Nové mesto. „Na základe vzájomnej komunikácie bolo upresnené, že adresátom kníh sú rodičia.“

Publikácie *Láske sa treba učiť* pravdivým a odborným spôsobom prinášajú rodičom relevantné podklady na sprevádzanie detí v tejto oblasti. Snahou Vydavateľstva Nové mesto bolo od začiatku otvoriť citlivú tému, ktorá sa bytostne dotýka všetkých rodín. Práve rodiny sú cieľovým odoberateľom týchto kníh. Knihy nie sú určené pre katechézy do cirkevných škôl.

Uvedomili sme si, že na Slovensku chýba príručka pre rodičov o výchove k afektivite a sexualite,

ktorá by bola vystavaná odborne, podľa aktuálnych psychologických poznatkov rešpektovania vývoja dieťaťa a zároveň pravdivo ukazovala krásu a podstatu emócií a sexuality. Siahli sme preto po bestselleri od dvojice overených talianskych autorov, psychológov Ezia Acetiho a Stefanie Caglianovej, ktorá je určená rodičom pre sprevádzanie svojich detí.

Biskup Marián Chovanec ďalej vo svojom liste oceňuje snahu našich publikácií vyjsť v ústrety ľuďom bez vierovyznania. „Vedomie, že Vydavateľstvo Nové mesto, inšpirované charizmou Hnutia fokoláre, je otvorené dialógu aj s ľuďmi iného vierovyznania či náboženského presvedčenia, no zároveň bez akejkoľvek formy synkretizmu či iných spôsobov, ktoré by zavádzajúcim spôsobom podsúvali mylné učenie Cirkvi v oblasti viery a mravov, nás privádza k vnímaniu našej úprimnej a všestrannej snahy prispieť k jednote ľudí s Bohom a medzi sebou navzájom. V tomto duchu chápeme aj zámer kníh.“

Fórum života ocenilo autora kníh *Láske sa treba učiť*

Fórum života ocenilo troch nových laureátov Cenou Antona Neuwirtha.

„Oceňujeme váš otvorený dialóg a stálu snahu pracovať pre dobro Cirkvi a s Cirkvou.“

Cenu Antona Neuwirtha symbolicky prevzali zástupcovia Vydavateľstva Nové mesto, Sylvia Hamadejová a Martin Sepp (zľava).

Jedným z nich je aj autor série kníh *Láske sa treba učiť* Ezio Aceti. Fórum života udeľuje každoročne cenu výnimočným osobnostiam, ktoré svojou aktivitou ukazujú rešpekt a úctu voči životu.

Okrem Jarmily Majákovej, ktorá dostala cenu za osobitný prínos pre ochranu života a ľudskej dôstojnosti na Slovensku v oblasti sociálnej práce a občianskeho združenia Míšia mladých, v kategórii Zahraníčna osobnosť cenu získal aj Ezio Aceti za prínos v osvetovej a edukačívnej činnosti, najmä v dôležitosti výchovy, priblíženia citlivého prístupu k ľudskej duši a za inšpiratívne otváranie cesty k objavovaniu krásy a čistoty detí.

Predsedníčka občianskeho združenia Fórum života Marcela Dobešová vysvetľuje, prečo došlo k odloženiu udelenia cien, ktoré ohlásili ešte minulý rok: „Chceli sme laureátov oceniť verejne, v spojení s klasickým koncertom, ale kvôli aktuálnym pandemickým opatreniam to, žiaľ, nebolo možné. Sme však radi, že sa nám v skrom-

nosti podarilo odovzdať cenu tým, ktorým právom patrí.“

Aceti sa preberania nemohol zúčastniť, poslal však videopozdrav, v ktorom vyjadruje vďaka a hovorí, že cenu vníma ako ocenenie pre všetky deti na svete. „Práve emócie sú základom dobrého vývoja citovosti a sexuality. Emócie sú prvým stupienkom, ktorý pomáha deťom aj starším chlapcom a dievčatám rásť a stávať sa zrelými osobami,“ hovorí Ezio Aceti vo svojom príhovore.

Ezio Aceti je psychológom, lektorom na národnej úrovni a spolupracuje ako expert s Národným úradom pre rodinnú pastoračnú starostlivosť CEI (Talianska biskupská konferencia). Je autorom mnohých kníh. Cenu v Bratislave symbolicky prevzali zástupcovia Vydavateľstva Nové mesto, Martin Sepp a Sylvia Hamadejová, ktorí autorovi cenu doručia.

Cena je pomenovaná po prvom slovenskom veľvyslancovi vo Vatikáne a lekárovi Antonovi Neuwirthovi, ktorý bol počas socializmu odsúdený na 12 rokov väzenia.

Do tlače sa pripravuje tretí a záverečný diel knihy *Láske sa treba učiť*

Preložili a pripravili sme pre vás ďalší diel knihy *Láske sa treba učiť* pre vekovú kategóriu detí od dvanástich do sedemnástich rokov. Tento diel je iný v tom, že je písaný formou komiksu a venuje sa citovému prežívaniu tínedžerov.

Táto forma má priblížiť príťažlivým spôsobom svet citov pre túto vekovú skupinu. Veríme, že v najbližších týždňoch sa nám ju podarí pripraviť do distribúcie, aj po konzultácii s Konferenciou biskupov Slovenska, aby sa vylúčili všetky pochybnosti o vhodnosti použitia a cieľovej skupiny. Uvedená publikácia by mala poslúžiť zvlášť v čase pandémie, aby sa súčasná sociálna izolácia mohla využiť aj na prehĺbenie tém, na ktoré s deťmi počas bežného roka nezostáva čas. Viac o spomínanej knihe pre tínedžerov sa dozviete už onedlho na našich stránkach a v našom e-shope.

Vianočné online stretnutie s druháčikmi

Posledný týždeň pred Vianocami sme celá škola prešli zo zelenej zóny do červenej. Pár dní som učila svojich druháčikov dištančne. Pred každým stretnutím sa modlím k Duchu Svätému, aby ma viedol. Učím už 15 rokov a vlastne moja rodina ma nikdy nevidela „v akcii“. Vedeli, že si v našej škole učiteľka s deťmi tykáme, že nemáme známky na vysvedčení. Slovné hodnotíme ich snahu a posun, nie výkon. Často si vypočuli moje zážitky s deťmi. Tentoraz počúval manžel a dcérka za dverami.

S deťmi som sa rozprávala o tom, ako prežili Vianoce, o darčekom. Každý mi ukázal knihu, ktorú dostal pod stromček. Po tomto stretnutí s deťmi, ktoré som zorganizovala dva dni po Štedrom dni, mi podal manžel spätnú väzbu na to, čo počul.

„Bolo úžasné, ako ti deti s úprimnosťou odpovedali. Rozprávali jasne, hlasno a bez stresu. Bolo z nich cítiť radosť a hlavne dôveru k tebe. To, že ti môžu povedať čokoľvek, bolo pre mňa najsilnejšie. Majú k tebe úctu a zároveň ti hovoria Marti. Si pre nich učiteľka, ale zároveň niekým, komu bezhranične veria.“

Ja viem, že na to nie som sama. Je to Boh, ktorý ma sprevádza a vedie. Som mu za to veľmi vďačná!

Marta Páleníková

Reflexia a telesná výchova

Z mojej skúsenosti viem, že najviac konfliktov v triede sa objavuje pri súťažiach na hodinách telesnej výchovy. Právom sa hovorí, že najlepšie sa ukáže charakter človeka pri hre. Tu je najvhodnejšie miesto, kde sa mi ako učiteľke darí v efektívnej reflexii. Reflexiu by som prirovnala k spytovaní svedomia. Je to také spätné zrkadlo, v ktorom sa nám ukáže, čo sa nám podarilo a v čom sme urobili chybu. Po konflikte na vyučovaní a následnej reflexii podáva učiteľ otázky. Otázkami navedie žiaka k tomu, aby si sám odpovedal na to, kde chyboval. Ako sa mi to darí s mojimi žiakmi?

V piatok máme posledné dve hodiny telesnú výchovu. Na záver dvojhodinovky som nechala chlapcov zahrať si svoj obľúbený florbal a dievčatá skákali cez švihadlá. Najprv som bola s chlapcami, sledovala hru a fandila obidvom stranám. Potom som na chvíľku prešla k dievčatám. Onedlho sa ozval krik, plač a trieskanie hokejok o zem. Chlapci sa hádali, každý niečo kričal a objavili sa aj slzy. Na moje zapískanie sa všetko stíšilo a všetci čakali, čo ja na to. Bol piatoček, posledné minúty pracovného týždňa. Priznávam, mala som chuť poslať celú triedu do šatne a mať pokoj. Cítila som však, že by to nebolo správne.

V tichosti som poprosila Ducha Svätého o jeho prítomnosť medzi nami a potom som si posadila deti do kruhu. Otázkami som sa snažila zistiť, čo sa stalo a kto chyboval. Pri reflexii mal každý hovoriť za seba. Nie ty si urobil..., ale ja som urobil. Bolo to veľmi silné a ja som cítila, že Duch Svätý stojí pri mne. Chlapci si priznali chyby, ospravedlnili sa sami od seba a povzbudili sa. Ako to nakoniec dopadlo? Kto urobil najväčšiu chybu? Po konflikte som to naozaj netušila, ale postupne som prišla na to, že najväčšie chyby som urobila ja. Áno, otázkami a vlastnými odpoveďami som zistila a priznala si chyby.

Bola som rozhodcom a ten nikdy neodchádza od hry! Ja som odišla.

Každý rozhodca povie pred zápasom presné pravidlá! Ja som nespresnila, či môže brankár zobrať loptičku do ruky, a práve tam vznikol konflikt.

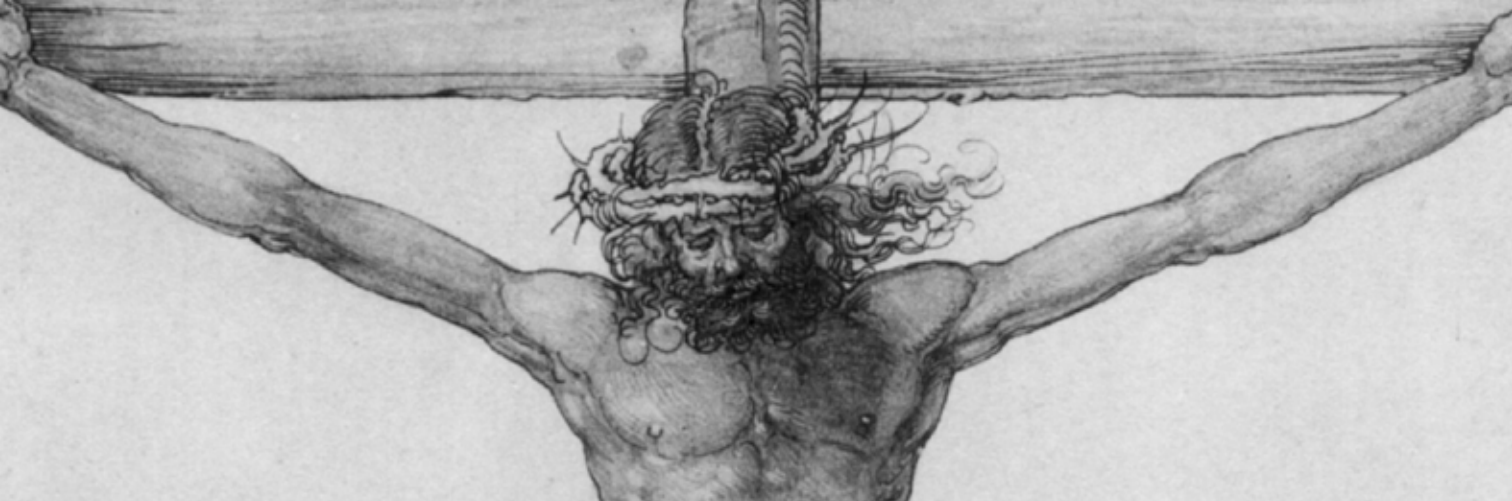
Keď učiteľ/dospelý prizná pred deťmi svoju chybu, získka u nich dôveru a potom sa dejú zázraky. Ani ony sa neboja chyby priznať. A chybami sa človek učí. Ďakujem Bohu za jeho prítomnosť a vedenie v mojej práci s deťmi.

Marta Páleníková

Máte aj vy podobný príbeh zo života? Podel'te sa!

Svoje svedectvá nám môžete poslať na emailovú adresu casopis@nm.sk. Radi ich uverejníme.

Prežite hlboký pôst

s našimi knihami

POŠTOVNÉ
ZDARMA

postne
čítanie

Objednajte vo vašom oblúbenom e-shope za výhodné ceny!

Akciu na poštovné zdarma je možné uplatniť do 31. 3. 2021, ak je v košíku kniha z kategórie *Pôstne čítanie*. V košíku použite zľavový kód: *postnecitanie*.

www.obchod.nm.sk

Pôstne zamyslenia z kníh Vydavateľstva Nové mesto v umeleckom prednese Michala Chudu nájdete na webe www.nm.sk v sekcii Podcasty a tiež na našom Facebooku.

Buďte prví, ktorí poviete pravdu o sexualite svojim deťom

4-7
rokov

8-11
rokov

Objednajte si balíček prvých dvoch kníh vo vašom obľúbenom e-shope za zvýhodnenú cenu 22 eur!

Máme dobrú správu. Pripravujeme vydanie záverečného dielu edície *Láske sa treba učiť*.

Viac informácií nájdete na:

www.obchod.nm.sk

12-17
rokov

